

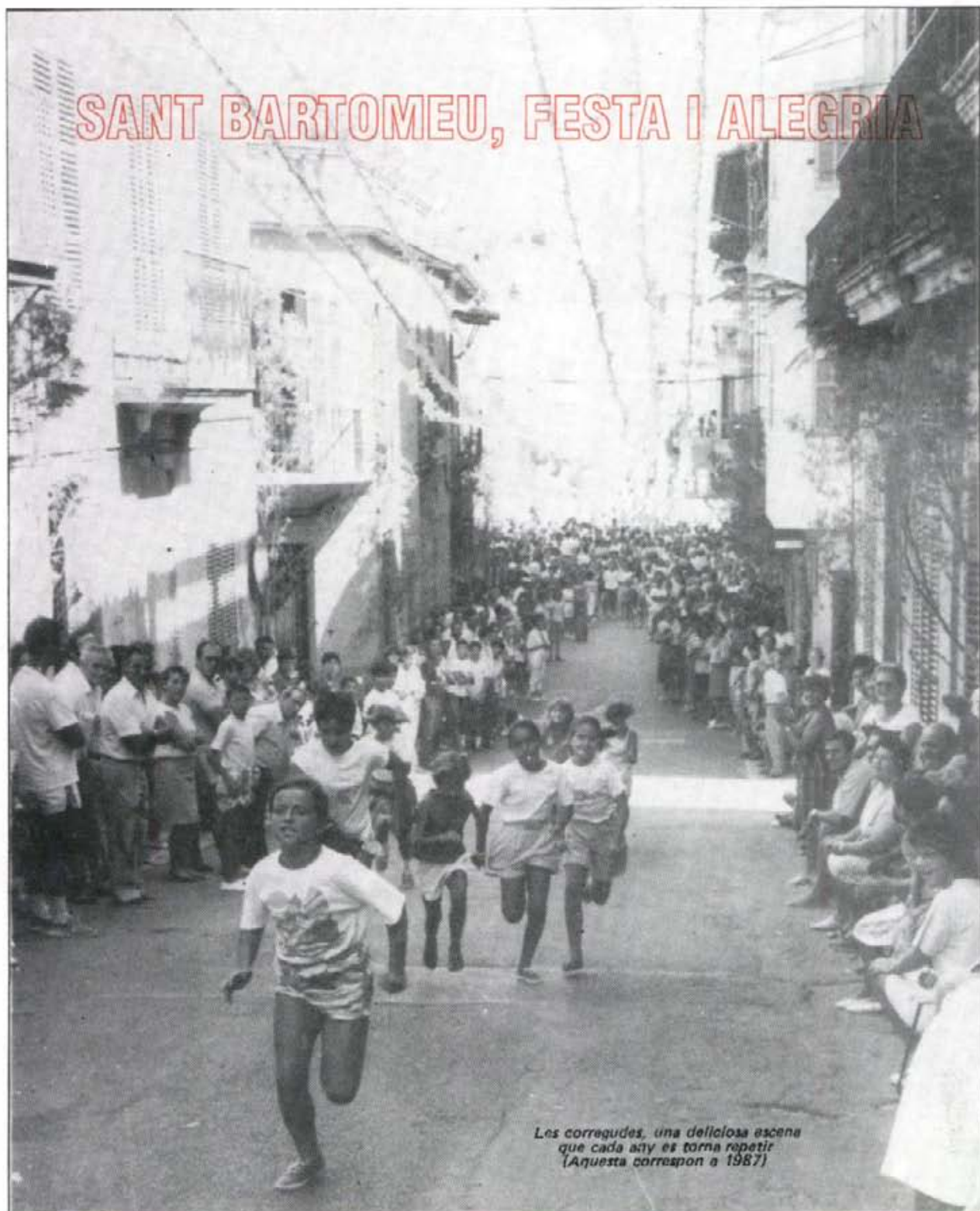

BONA PAU

PAU
CORTA

Nº. 498 - Any XLII - MONTUÏRI - AGOST - 1994

SANT BARTOMEU, FESTA I ALEGRIA

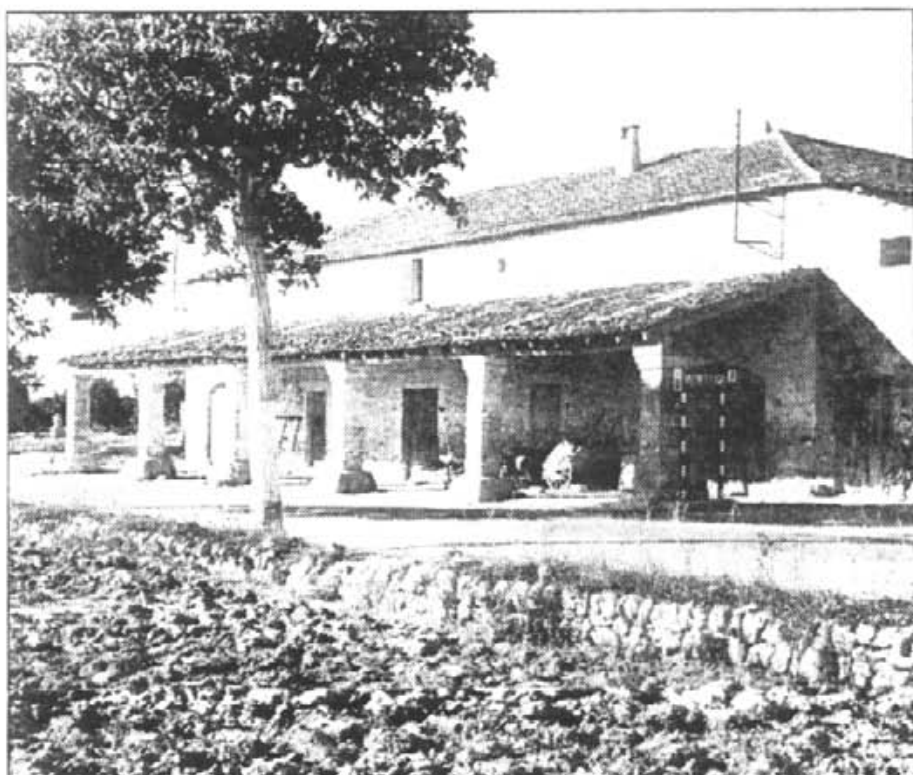
*Les corregudes, una deliciosa escena
que cada any es torna repetir
(Aquesta correspon a 1987)*

Montuïri i l'Arxiduc - II

Breu descripció de com era el nostre poble fa cent anys

(Continuació)

Con 1.861 habitantes y 597 casas, de ellas 15 desiertas, Montuïri asienta en una columna uniforme de cima alargada coronada por 16 molinos de viento entre los que destaca el edificio de la iglesia. Pequeños huertecillos con granados y palmeras rodean la localidad, en uno de cuyos extremos ha sido dispuesto un lavadero público (3), mientras que en el opuesto se alza una cruz de piedra (4), donde el carrer Major da entrada al lugar. Las casas de Montuïri son de una sola planta, con portal en arco de medio punto y pequeñas ventanas con alféizar, aunque también hay alguna que otra de construcción más moderna, con grandes ventanales y persianas. Viejos escudos de armas adornan algunas moradas antiguas, con ventanas en arco quillado, próximas a la iglesia en la plaça Nova. La parroquia de Montuïri es una de las más antiguas de la isla, y en otros tiempos regía un vasto territorio del que eventualmente serían segregadas Felanitx, Algaida, Llucmajor, Porreres, Campos y Santanyí (5), cuando estas localidades fueron establecidas por Jaime II en el año 1300. Aparece citada en la bula de Inocencio IV como Santa Maria i Sant Pere de Montuïri o Montueri. Cuenta la tradición que la primera iglesia del lugar fue erigida en el punto llamado el Velar de la Torre, en la propiedad de la Torre de Villalonga y Aguirre. Probablemente una de las mezquitas a la sazón adaptadas para el culto cristiano, pues son abundantes los restos árabes hallados en las proximidades. Luego, en fecha que no se conoce a ciencia cierta, tuvo lugar su traslado a la parte de Montuïri conocida como el Molinar, donde hace unos años fueron hallados restos de enlucido y pavimento con ocasión de unas obras. Más tarde sería edificada la iglesia actual, transformada y reconstruida a su vez a principios del siglo XVII. Antes de esta transformación había sido dedicada a la Anunciación de

L'Arxiduc ja ens descriu "S'Hostal" amb les sis columnes que en aquesta foto de mitjan segle actual també hi havia a finals del segle passat. I avui, cent anys després, encara continua així

Maria y luego a San Bartolomé Apóstol, patrón de la localidad, bajo cuya advocación sigue en la actualidad. La iglesia es muy parecida a la de Sant Joan y presenta igual distribución. La fachada muestra una ventana redonda, un portal barroco y una torre de este mismo estilo coronada por una pequeña cúpula. El interior muestra una capilla mayor en forma de nicho y seis capillas pequeñas laterales, contando la que queda debajo del coro. En la segunda capilla de la izquierda, dedicada a Nuestra Señora del Rosario o de la Comunión, se encuentra otra en estilo renacentista con cúpula en lo alto. En la de San Pedro, en cambio, aparece el antiguo altar, algo reducido, el que fuera mayor en la iglesia antes de su modificación en el siglo XVII. En la bóveda puede leerse la fecha 1550-1770, mientras que en el dintel del portal opuesto a la capilla renacentista se lee el año 1643. Montuïri acoge cada martes un concurrido mercado.

Más abajo de Montuïri hay un gran hostal con seis columnas delante. La carretera prosigue llano adelante ofreciéndonos vistas de algunos molinos de

viento aislados. Aparece a la derecha el cruce de Porreres y a la izquierda otro ramal proveniente de Montuïri, concretamente el que la abandona por el carrer de Cedrón (6) y que la comunica con la carretera que se dirige a Manacor. Las tierras de Montuïri aparecen pobladas de higueras, morales, almendros, membrillos y vides, vivificados por algunas norias. A medida que avanzamos mejora y se completa la panorámica de Montuïri y sus molinos de viento. Salvamos una loma de escasa altura, en parte con pinos en parte con encinas y queda a la derecha Son Collell y su pinar y a la izquierda el Puig de Sant Miquel, de la parte de la carretera que más allá de la sólida pared que sujeta la tierra se ofrece yerma y vestida apenas con algunos matorrales de lentiscos.

(Continuarà)

Guillem Mas Miralles

CONSELLERIA DE CULTURA,
EDUCACIÓ I ESPORTS
GOVERN BALEAR

ASSOCIACIÓ DE
PREMSA FORANA
DE MALLORCA

(3) Pou des Dau.

(4) Creu de Ca ses Monges.

(5) Darreres investigacions han provat que el 'juz' de Muntuy tan sols era format pel que avui en dia són els termes municipals de Montuïri, Algaida i Llucmajor.

(6) Antic nom del carrer de sa Trona.

Sant Bartomeu, estímul i motivació

Ja torna esser aquí Sant Bartomeu. Des dels començaments d'agost tots els montuïrers ens sentim disposats a tornar reviuire les més entranyables festes que ens uneixen a fi de tornar compartir unes diades d'alegria per tot quant signifiquen i simbolitzen les festes patronals, tant pels que viuen tot l'any en el poble com pels que hi tenen les seves arrels sembrades. Per a un i altres Sant Bartomeu té el mateix significat: festa —celebrar-la tots junts i aquí— i alegria —amb goig i fraternalment—.

Aquests dies els montuïrers ens sentirem més identificats amb Montuïri, ja que la festa és cada any el mitjà per conèixer-nos millor i també per saber on caplleven aquells que sols acudeixen a la vila de tant en tant, perquè les seves ocupacions o lloc de treball els obliga a viure allunyats del poble. Però aquests dies tots se senten cridats a tornar al ca seva que els va veure néixer i créixer i recobrar aquella exhalació

de l'aire net del poble i reviuire conscients que són, sobretot, montuïrers.

A la vila tornarà brillar el semblant de cadascú amb l'alegria que proporcionen les festes de Sant Bartomeu, des del Cossiers fins al punt fúlgid de la revetlla; des de l'ofici solemne fins al saborós dinar o sopar de les festes, sense oblidar les corregudes, els concerts, les rodells, els esports, les berbenes, el teatre, les exposicions, les xeremies, la recepció a la casa de la vila... i així tots els números que conformen el programa, perquè tot fa festa i és festa.

L'any passat assistíem a l'acomiadament d'un estol de cossiers. Enguany presenciarem l'actuació d'un nou esbart de jovenets que igualment interpretaran les més entranyables danses que ja representaren els nostres avantpassats. Serà tot un al·licient i motiu per jutjar una actuació que des de mesos enrera venen preparant amb il·lusió.

És una raó més d'unes festes noves i velles, que es repeteixen i són irrepetibles, perquè cada any Sant Bartomeu reflexa un concret estímul i una estricta motivació i susciten a cadascú una determinada vibració i el seu el propi ressò.

O. Arbona

Dos dits de seny

Solidaritat

La vida és patrimoni de tots. Totes les persones, per un igual, tenen dret a viure-la dignament, dins una societat on el superior no és més que l'inferior, ni aquest s'ha de sentir menyspreat per aquells que la gent els té per millor dotats o ells mateixos es consideren viure en un escaló més amunt.

Per això és necessari solidaritzar-nos, ja que en qualsevol moment un pot necessitar de l'altre, encara que es cregui ser de diferent estament social. Un dels senyals més dolorosos de l'actual marxa poc definida de certes persones, és la situació d'inhibició que avui es dona per part d'aquells que dins la mateixa societat viuen aïllats, despreocupats o desentesos de la problemàtica en què està immers el món que els envolta.

Per altra part i considerant el nostre entorn, hem d'alegrar-nos de poder comprovar com moltes persones s'interessen per les desgràcies o mancances del veïns. Quan, per exemple, un està malalt o ingressat a una clínica, veim com són molts els qui es preocupen o estan disposats a donar una mà per tal d'alleugerir aquella desventura.

Tant hem de solidaritzar-nos amb els de dalt com amb els de baix, com amb els del mateix escaló. Tots som conciutadans i per això hem de fer un cos comú davant qualsevol necessitat. En aquest cas i sempre cal tenir el seny suficient per posar de manifest la solidaritat que ens uneix.

Salomó

BONA PAU
MONTUÏRI
Cap al número 500
OCTUBRE 1994

Llengua i tradició a l'administració pública mallorquina

D'entre les coses que mon pare em deixà en morir, vaig destriar un vell llibre amb cobertes de pergamí, espipellat pels peixets de plata. Es titulava ORDINACIONS I SUMARI DELS PRIVILEGIS, CONSUETUDS I BONS USOS DEL REGNE DE MALLORCA i estava imprès l'any 1.663, a la impremta de Pere Guasp.

Amb el temps, he pogut esbrinar que aquest llibre transcriu documents normatius des del segle XIV, especialment destinats a millorar l'administració de justícia a les principals cúries del regne de Mallorca, continguts en còdexs manuscrits, coneguts sota el nom genèric de "Llibre d'ordinacions del regne de Mallorca" i que es conserva a l'Arxiu del Regne de Mallorca.

Compilà aquests textos n'Antoni Moll-Menor- (Palma, s.XVII-1.659), qui fou notari a la parròquia de Sant Nicolau de Palma, síndic i arxiver de la Universitat i del Regne de Mallorca.

El meu llibre, com vos dic, conté, a més d'ordinacions presentades pels jurats als monarques o als representants d'aquests, els lloctinents generals o governadors i altres documents de particular interès per reglamentar l'organització i el funcionament de les cúries judicials de Mallorca, com les de Governació, dels batles o dels veguers, un "Sumari o repertori de les franquesses i privilegis del regne de Mallorca", o repertori de lleis que, sobre els distints assumptes, s'atorgaren pels diferents monarques, a partir de Jaume I.

Aquest "Sumari", ordenat alfabèticament, aprofita i completa una obra similar de Teseu Valentí, dit vulgament "La Valentina", i està redactat íntegrament en català, llengua emprada també a la resta del llibre, juntament amb el llatí i algunes pàgines en castellà (pragmàtiques de 1.606 de Felip II de Catalunya i Aragó).

Alguns dels textos catalans són una pura delícia. Clars i planells, ens resulten prou pròxims, tant per la modernitat del llenguatge com per la quotidianitat dels assumptes tractats. Vegeu-ne, sinó, aquest d'en Francesc Sagarriga, Governador General de Mallorca, dirigit el 5 de maig de 1.377 "als amats balles

de la Illa de Mallorca fora la ciutat constituïts, als quals las presents pervindran, o als lloctinents de aquells, salut é dileccio. Com lo temps de les messes sia prop, é per utilitat de la Cosa pública sia necessari de vagar los homens per cullir e estar los blats, é per ço es acostumat quascun any en lo temps devall contengut, d'atorgar ferias dins la qual los homens vagans per la dita raó no deuen esser apellats ni forçats de esser en iuy per plets, é per ço, segons disposicions de dret, ordenam continuamente per tota la Illa Ferias, duradoras de XV del mes de Maig, fins per tot lo mes de Juny primer vinent tant solament. Perque mana a cascu de vos dits balles que las Ferias observeu, observar é tenir fesseu per lo dit temps; axí que en aquelles no forceu ni estingueu ni ape-

ES GRAONS

PLAUSIBLE

És d'alabar el gran interès que tenen moltes dones en tenir ben net davant ca seva aquesta temporada en què per mor de les síquies hi ha tanta pols.

Tant de bo que totes les cases estassin habitades i tothom tengués la mateixa preocupació!

DETESTABLE

L'angle de la paret lateral de les Escoles continuament està plena de cartells de propaganda i bruta per mor d'ells. Una publicitat que ni és de Montuïri ni especialment dirigida als alumnes. ¿No seria més convenient, per part de qui pertoca, prohibir totalment fixar-hi paperes i conservar neta aquesta façana?

lleu en juy nigu per plets, ne per clam, ne per execució de bens per deutes. Exceptam empero, que en les dites Ferias, é llibertat de aquelles no sien enteses ne compreses, nes pugua alegrar de aquelles en Censals, provisions violaris, dots, salaris, lloguers, de jornals, deutes Reals é de la Ciutat é Universitat de Mallorca".

Sa Talaia d'en Rubí

Para medir la intensidad de la vida

Omega Supermarine
cronógrafo de calculador con indicador
de fecha y cronómetro de ritmo variable
en oro de 18 quilates, bronce o acero.
Sumergible hasta 50 m.
Swiss made since 1848.

OMEGA
The spirit of excellence

AGENTE OFICIAL

JOYERIA
Fermin

MANACOR PORTO CRISTO CALA MILLOR

Els capellans i la política

Es de tothom coneguda la militància política d'esquerrers d'algun capellà mallorquí, que ha ocupat càrrecs d'importància en el seu partit i en algun ajuntament després de deixar l'exercici del ministeri sacerdotal. També és coneguda pels feligresos d'algun poble la militància política de dretes del seu capellà, que a l'hora de les eleccions fa propaganda del seu partit. I també és conegut per molts que hi ha un partit minoritari, del qual es diu en alguns cercles que és el partit dels capellans.

Deixant de banda aquestes excepcions que, com se sol dir, confirmen la regla, i l'opció personal que sens dubte cada capellà té i que a vegades es pot endevinar, es pot dir que els capellans mallorquins es mantenen al marge de la política de partits i que no utilitzen el seu càrrec en favor o en contra d'una opció política determinada.

Això ho vàrem diagnosticar a la reunió del passat mes d'octubre del col·lectiu anomenat "Preveres de la Part Forana".

Parlant de la presència de les autoritats civils a les celebracions religioses, va ser curiós constatar el gran ventall d'actuacions, des de les autoritats que com a tals no s'hi fan mai presents, fins a les que assisteixen en corporació a totes les festes més destacades, passant per les que només hi van en ocasió d'algunes festes més locals o populars. A alguns llocs hi van tots els membres del consistori, a altres no hi van els de la oposició, o només n'hi van alguns, siguin o no de l'oposició. No es pot dir tampoc que alguns partits determinats siguin els que assisteixen o deixen d'assistir a les funcions de l'Església, perquè en el mostrari de Mallorca hi ha de tot.

Quan tractàrem el tema de la supressió dels signes partidistes al·lusius a la guerra civil, com per exemple la creu dels "caídos" o, sobretot, les llistes dels morts d'uns sola tendència, tal com va demanar el Consell Presbiteral de la nostra diòcesi, també constatarem una gran diferència d'actuacions: des dels els qui la llevaren tot d'una i sense conflictes, passant pels qui deixaren transcorrer uns anys, o no donaren cap passa per llevar-los, o esperaren que la iniciativa sorgís de l'ajuntament respectiu, fins als qui es toparen amb tantes difi-

cultats i reticències populars que finalment no ho arribaren a tocar i encara està com estava.

Respecte a la col·laboració de les autoritats civils amb l'Església en general i amb cada parròquia en concret, vàrem reconèixer que normalment es veu una bona disposició tant per part de les institucions autonòmiques i dels ajuntaments a prestar la seva ajuda econòmica o de serveis, com per part de l'Església diocesana i de les parròquies en la cessió de locals o d'objectes per a actes culturals o cívics.

Vàrem recordar la normativa diocesana sobre tots aquests punts, que des de l'any

1978 no han sofert modificacions i que per tant continua vigent, i vàrem comprendre que hi hagi parròquies on per diverses circumstàncies no s'ha pogut dur a terme la normativa, però vàrem lamentar que hi hagi llocs on, després d'haver-la posada en pràctica, uns anys després s'hagi tornat enrera en alguns aspectes.

Ja sabem que no sempre resulta fàcil l'equilibri que postula l'Església de mantenir amb les autoritats civils "una mútua independència i una sana col·laboració", però ens ha semblat que, en línies generals, aquesta és l'actuació dels capellans de la nostra Església.

Sebastià Salom Mas

i Pere Orpí Ferrer

(Coordinadors del Col·lectiu de "Preveres de la Part Forana")

"la Caixa" amb les festes populars

Festes Patronals de Montuïri, Sant Bartomeu, 1994

Antoni Mayol Pou, ha acabat la llicenciatura en psicologia Projecta fer el doctorat i mentrestant seguir fent feina al cafè

Si hi ha una persona a Montuïri que no cal presentar per esser possiblement una de les més conegudes, aquesta és Antoni Mayol Pou "Món". Un jove que a més de portar el cafè de Can Pieres, estudia, té relacions i temps per divertir-se. Actualment té 30 anys i el seus pares, Bartomeu i Maria, sembla estan contents.

No ens ha estat gens difícil poder restar un poc del seu treball, que contínuament absorbeix. Ara bé, en un principi s'oposava a "sortir a Bona Pau", però el fet d'haver assolit recentment el títol de Llicenciat en Psicologia, li féu canviar de parer i a la fi accedí.

Ara, amb aquesta llicenciatura, torna a recordar la seva trajectòria com estudiant. Va freqüentar Ca ses Monges, l'Escola Parroquial, la Porciúncula, l'Institut de Lluçmajor i finalment la Universitat. Aquesta formació adquirida li ha permès obtenir, primer el títol d'administratiu i ara el de llicenciat.

—Encara que hagi aconseguit una llicenciatura i estiguis a punt de casar, hem vist que durant aquests darrers anys has alternat la feina en el cafè i els estudis a la Universitat. Per què?

—Per poder-me pagar els estudis i poder viure.

—Quants d'anys has hagut d'emprar per fer els estudis de psicologia?

—Cinc, els que dura la carrera. Vaig començar el curs 1989-90 i he acabat pel juny d'aquest 1993-94.

—Què penses fer a partir d'ara?

—Seguir fent feina al cafè i mentrestant intentar seguir els cursos de doctorat.

—Per què elegires psicologia?

—Perquè la psicologia sempre m'ha semblat fascinant.

—Sembla que a Montuïri hi ha un bon grapat de joves sense rumb o no saben o no volen fer res, ni preparar-se per fer alguna cosa. Què opines d'ells?

—En primer lloc he de dir que jo no conec tants de joves així. Malgrat tot, l'adolescència és una etapa de la vida del ser humà ambigua, a mitges entre la infància i la maduresa, en la què es defineixen tant el cos com la personalitat. És una època creuada de conflictes, així i

tot l'època més suggerent de la vida.

—Per tant, l'adolescència és una època de crisi.

—Efectivament, és una època de la vida en la què se sumen una sèrie de circumstàncies externes i de conflictes psicològics individuals, els quals afavoreixen extraordinàriament l'aparició d'una crisi psicològica.

—Davant aquest panorama, quin és el teu punt de vista?

—Consider que a tot això s'hi ha d'afegir que vivim de cada dia en una societat més competitiva i complicada. Per tant cal comprendre'ls i ajudar-los a que trobin el seu lloc, on es puguin desenvolupar d'una manera satisfactòria.

—Pensant, Toni, en aquests anys en què haves d'estudiar. Quan i com ho podies fer si et vèiem molt dins el cafè?

—Sobretot els vespres. Per altra part aquests darrers tres anys he fet manco feina al cafè i he dedicat més temps a estudiar.

—Què és per tu la psicologia?

—Com se sap, la paraula psicologia ve del grec, que significa estudi de la ment o de l'ànima. Avui en dia es defineix com la ciència que estudia la conducta, el per què i el com del comportament humà, i, per extensió, els processos mentals com a responsables de la conducta.

—Per què serveix la psicologia?

—Les aplicacions de la psicologia són tan variades com les propietats de la vida i les circumstàncies personals.

—Avui totes les professions s'especialitzen. La psicologia també tindrà les seves especialitats. Per què no ens dius quines són les principals?

—Per a mi són aquestes: psicòleg clínic, psicòleg industrial, educatiu, social...

—Quina especialitat has elegit tu?

—La de psicologia clínica.

—I les principals activitats que hauràs de desenvolupar?

—Identificar, avaluar i modificar la conducta problema a les persones amb problemes psicològics, i realitzar investigacions.

—Què diries a tantes persones que necessiten d'un psicòleg?

—Tota persona té necessitat d'anar al psicòleg, com més prest ho faci, millor. Així més prest es trobarà millor tant amb la gent que l'envolta com amb la que l'estima. I allò que és més important encara: no desenvoluparà malalties psicosomàtiques; i no hem d'oblidar que aquestes són la immensa majoria de malalties.

—Saps d'altres montuïrers que s'hagin llicenciat en psicologia?

—No; ni d'abans ni d'ara.

—Has pogut gaudir de diversions?

—He tengut poc temps, però ha estat intens i ben aprofitat.

—Què opines dels joves de Montuïri?

—Com per tot, hi ha de tot. A una societat tan individualitzada no es pot fer una valoració generalitzada, ja que és ben segur que seria errada.

—Què t'ha suposat la llicenciatura?

—Com qualsevol altra persona que estableix una meta i l'aconsegueix: estar content i satisfet. Per altra part som conscient que s'ha d'estudiar més i estar al dia, encara que suposi molta feina.

Mitjançant aquesta xerrada hem descobert que ens trobam davant un novell psicòleg ja capaç de detectar problemes de comportament humà i d'encarrilar persones que els pateixen. De totes maneres, mundologia no n'hi manca.

O. Arbona

S'ha dit que...

... hi ha montuïrers, i sobretot montuïreres, que van a Sa Colònia més perquè els vegin allà i per torrar-se an es sol, que per nedar. I això que a qualcú s'aigua li fa por!

☆

... manquen tres anys per arribar a ses noces d'argent des torneig de sa llum. Com aquell que diu: ja hi som. L'any 97 (si hi arribam) haurà de ser sonat!

☆

... pareixia que sa gent preferiria anar a sa piscina municipal i que se d'es Dau fracassaria. Però enguany haurà estat al revés. Com és sa gent!

☆

... ja n'hi ha que preparen s'innocentada d'unes noces des mes que ve. S'hi han posat a temps. Per qualque cosa serà!

☆

... qualcú ha posat missions sobre es nous cossiers. Uns, que saltaran més alt i més bé que es darrers; altres, que és impossible que els superin. També n'hi ha que diuen que es darrers a última hora botaven feixucs. Joventut...!

☆

... amb encert o no, ses jardineres que hi havia enmig de plaça les han traslladades. Se veu que molestaven qualcú, perquè abans feien més plan-ta.

☆

Exposicions

Entre els actes culturals amb motiu de les festes de Sant Bartomeu cal esmentar que cinc exposicions roman-dran obertes: Una de pintura, de Sebastià Gamundí, una altra d'Antoni Tous i una altra d'Antoni Manzaneres (aquesta com homenatge als cossiers). Una de ceràmica, de Jean Georgensen, i finalment una altra de fotografia sobre els molins de Montuïri.

... s'Ajuntament posarà contribu-cions especials pes sosteniment de s'equip, des camp de futbol i de sa piscina. N'hi ha més d'un que està preocupat!

☆

... es caçadors estigueren molts de dies queixosos abans d'obrir sa veda. No sortia es calendari d'enguany, i quan sortí quasi ja es podia anar a caçar. Tothom té ses seves preocupa-cions!

☆

... ben prest Montuïri serà un poble de vells. Ara ja hi ha més gent de 65 anys endavant que de menys de 15. I com més va, manco en neixen.

☆

... molts de conductors estan preo-cupats pes mal que se sèquies fan an es cotxes, sobretot an ets amortidors. I es mecànics... que no han de tenir feinal!

☆

... hi ha gent que se queixa de sa

brutor que se tira o hi ha emmagatzema dins es Pou del Rei; i tenen por que s'aigua que s'ha de canalitzar surti contaminada. Mentrestant ningú hi posa remei.

☆

... no se comprèn com hi ha gent que en anar o parlar des Club de Persones Majors (Ca s'Escolà) l'ano-mena per "Ca Na Xamena". Per què no substitueixen es nom d'aquesta persona pes qui correspon i ho diran així com toca?

☆

... durant aquest estiu es vénen ofe-rint amb èxit concerts de música clàs-sica a 7 municipis de sa Comarca des Pla. No se comprèn com havent-hi tanta afició musical a Montuïri no se n'ha programat cap aquí.

☆

... es qui això firma desitja als lec-tors molts d'anys i bones festes amb motiu de Sant Bartomeu.

En Xerrim

Montuïrers a Madrid, l'any 1956

Grup de
montuïrers que
es trobaren per
Madrid aquell
any que hi
anaren els
cossiers a
ballar allà.
(Drets,
començant per
l'esquerra)
L'amo en Joan
"Niu", en
Miquel
"Millonari", un
extern i en
Tomeu Garau
"Tec".
(Agenollats)
Francesc
Barceló
"Rubert",
extern i Honorat
Nicolau "Baco".

Sant Bartomeu, 1994

Programa de les festes patronals

Dilluns, dia 15

A les 19: Sortida dels **Cossiers i Dimoni**.

A les 21'30: **Pregó** de festes a càrrec del Sr. Llorenç Capellà Fornés.

A continuació, a sala d'actes, **lliurament de premis** del "III Concurs Literari de Conte Curt".

A les 22: **Concert** per la Banda de Música a Plaça.

Dimarts, dia 16

A les 18: En Es Dau, **activitats** per als nins i nines.

Dimecres, dia 17

A les 18: En Es Dau, **activitats** per als nins i nines.

Dijous, dia 18

A les 19: Espectacle infantil a la Plaça Major pel **Grup Dada Gugu**. L'Associació de Persones Majors entregará regals als nins.

Divendres, dia 19

A les 21: Exposició **Un dia en el món talaíòtic**, a la Sala d'Actes de l'Ajuntament, per l'equip "Caragol" amb participació dels nins de les Escoles.

Dissabte, dia 20

A les 16: **Trial de cans de mostra** amb guàtera sembrada, a Son Vanrell, organitzat per la Societat de Caçadors.

A les 20: **Exposició de pintura** de Sebastià Gamundí Boscana al Celler de Meià (Carrer de Palma, 2)

A les 20'30: A "Sa Nostra", **exposició de pintures a l'oli**, d'Antoni Tous.

A les 21: **Final** del Torneig de sa Llum en el camp de futbol.

Diumenge, dia 21

A les 19: A la Plaça Major, **Homenatge** als majors de 80 anys i a les parelles que enguany compleixen les nocces d'or i les d'argent amb motiu de l'Any Internacional de la Família, patrocinat per "Sa Nostra".

A les 21: Al local "Sa Nostra", exposició fotogràfica sobre **Els molins de Montuïri**, organitzada per la Biblioteca Municipal i "Sa Nostra".

A les 21'30: Exposició de pintura homenatge als Cossiers, d'**Antoni Manzaneres** i d'escultura-ceràmica de **Jean Georgensen** a Ca na Jerònia Sampol.

A les 22: Presentació del **vídeo** "Cossiers 93". **Homenatge als antics cossiers** de Montuïri.

Dimarts, dia 23

A les 19: Sortida dels **Cossiers i Dimoni** des de l'Ajuntament.

A les 21: **Completos** cantades per la Coral Parroquial dirigida per Baltasar Fiol i veneració a la relíquia del Sant.

A les 23: **Revella i concert** de la Banda de Música de Montuïri, dirigida per Pere Miralles Roca.

A les 0'30: **Gran berbena** en Es Dau amb els conjunts **Tomeu Penya, Geminis i Orquestra Zarza**.

Dimecres, dia 24:

A les 9: **Albada** al so de xeremies.

A les 10: Sortida dels **Cossiers i Dimoni**.

A les 11'30: **Ofici solemne**. Predicarà D. Francesc Triay Vidal, rector de Ciutadella. Cantarà la Coral Parroquial dirigida per Baltasar Fiol. Els Cossiers ballaran l'Oferta.

A les 13: **Amollada de coloms** a càrrec del Club Columbòfil Missatger de Montuïri.

Recepció per a tot el poble a la l'Ajuntament i ball dels Cossiers.

A les 20: El Grup de teatre **Companyia de Bunyola** posarà en escena l'obra **En Joan Petit**,

dirigida pel Sr. Joan Carles Muntaner, patrocinada per "Sa Nostra".

A les 22: **Concert** de la Banda de Música de Montuïri, dirigida per Pere Miralles Roca.

A les 24: **Berbena** en Es Dau amb els conjunts **Voltors, Novamanhattan, Rodamons**.

Dijous, dia 25

A les 11'30: A la Plaça Major, **corregudes** de cintes i joies, estirar corda, rompre olles, etc.

A les 17: Primer campionat Sant Bartomeu de **Mountain Bike**, al camp municipal de futbol.

A les 20: **Ball de bot** a la Plaça Major amb el grup **Aires Mallorquins**.

A les 22'30: **Revista musical** a la Plaça Major amb els artistes **Ballet Stravaganza, Polianka Show, Xerox, Ralf Bertino**.

A la 1: **Traca final com a conclusió de les festes**.

Ambient de festes

Des de la darrereria del mes de juliol i fins que comencin, ja es respira per la vila un ambient de festes. El programa que l'Ajuntament ofereix a la pàgina anterior servirà encara més per parlar-ne i fer-ne comentaris. I no diguem de la sortida dels nous cossiers. Tot això és i serà motiu de moltes xerrades.

Un estiu calorós

Foren sobretot els primers dies del passat juliol quan a Montuïri i a molts d'altres indrets del nostre país els termòmetres registraren les més altes temperatures d'aquest estiu, arribant a passar els 40 graus. Esperem i desitgem que minvin a fi de poder passar dies estiuencs més agradables.

L'horari de zones comercials, acceptat

La Conselleria de Comerç i Indústria ha acceptat la proposta de l'Ajuntament de Montuïri sobre les zones comercials del municipi a fi de restar exclosos en la limitació d'horaris. Proposta contempla com a zona turística el nucli de població comprès entre els dos marges de la carretera Palma-Manacor, des de la primera entrada a la vila fins al Coll de Sa Grava.

Nova sucursal

La Correduria d'Assegurances Gomila, seguint el seu ritme d'expansió, té decidit inaugurar una nova sucursal a la Colònia de Sant Jordi el proper primer de setembre. La Correduria ja té oficines obertes a Montuïri, Manacor i Palma. Cal fer constar que aquesta fou la que

La missionera Margalida Miralles, a Tanzania

Com és sabut, a rel dels enfrontaments ètnics del país africà, molts de missioners varen haver de fugir d'allà.

Ara, i per ajudar els refugiats de Ruanda, la missionera montuïrera Margalida Miralles Trobat "Queló", juntament amb un altre petit grup de missioners mallorquins, partiren de Palma dia 21 de juliol, i de Madrid, dia 27, cap a Tanzania. Allà, en un camp de refugiats, atendran els ruandesos que s'hi han concentrat.

Sor Margalida des de fa 13 anys estava a Àfrica com infermera i ara hi retorna.

Margalida Miralles i una altra missionera en el moment de partir de Ciutat, dia 21 de juliol passat

assegurà la Plaça de Toros de Palma en el darrer homenatge a Xesc Forteza.

El pis dels carrers

Continua a marxes accelerades l'obertura de les sèquies pels nostres carrers per canalitzar l'aigua potable, però és quasi impossible que per Sant Bartomeu estiguin totes fetes i ja asfaltades de bell nou. El batle, no obstant, diu que la companyia ho creu possible. Tant de bo que sigui així!

Assemblea anual de la Societat de Caçadors

Dia 8 de juliol passat tengué lloc l'Assemblea anual de la Societat de Caçadors de Montuïri, en el transcurs de

la qual es va informar de diferents assumptes relacionats amb la caça, sobretot de l'obertura de la temporada. Però la qüestió que més va cridar l'atenció i satisfacció fou la de l'adquisició i cessió per part de l'Ajuntament, per un període de 25 anys, d'una quarterada de terreny perquè servesqui per a repoblació d'animals de caça. De moment es començarà amollant-hi 500 perdus, 1.000 guàtles, 250 faisans i 250 conills. Es féu patent per part dels associats el fet que tots els partits polítics en representació municipal recolzassin l'adquisició i cessió dels terrenys.

Un altre tema exposat fou el de la constitució d'una associació mancomunada de caçadors, integrada en aquest cas pels mateixos 14 pobles que constitueixen la Mancomunitat des Pla. Actualment els estatuts estan en període d'aprovació per part de la Conselleria d'Agricultura. Les principals finalitats d'aquesta associació mancomunada seran la defensa del medi natural, contactes entre les diferents associacions locals, disposar de més força davant l'Administració, intercanvi d'objectius, i altres.

En aquesta assemblea també es va procedir a l'elecció de nou president. No es presentà ningú, i el que ho era fins ara, Joan Beltran Solivellas, fou reelegit per un període de 3 anys.

El Batle i la Corporació Municipal de Montuïri amb motiu de les festes de Sant Bartomeu desitgen a tot el poble
MOLTS D'ANYS I BONES FESTES!

Els nous cossiers consideren que aquestes danses són una tradició del poble i amb il·lusió la volen seguir

Aquests dies propers a les festes de Sant Bartomeu intensifiquen la seva preparació el grup de 13 nous cossiers que enguany sortiran per primera vegada pels nostres carrers a representar les més tradicionals danses que des de segles enrera constitueixen la millor demostració de festa i delit que envolten dies tan assenyalats. Uns balls que arriben al cor de tots el montuïrers.

És per aquest motiu i perquè els nostres lectors puguin tenir, encara que sols sia una lleugera idea de qui és cada un dels nous cossiers, del que pensen en aquests moments, de la il·lusió en què sortiran... Tot això va motivar que ens dirigíssim a ells, encara que són tots al·lots de 15 i 16 anys. Els trobarem en els assaigs, els quals eren dirigits per dos cossiers dels que l'any passat acabaren: Vicenç Vaquer i Josep Gomila.

Jaume Rossinyol Garcias

(3-6-1978)

En Jaume Rossinyol acaba de cursar el segon de BUP a l'Institut "Maria Antònia Salvà" de Lluçmajor i al dir d'ell li feia "gola" esser cossier, ja que considera que és una oportunitat única en la vida. I també li feia il·lusió, encara que "alguna vegada ens diuen que feim el 'vago', però ara -confessa ell- com que s'acosten les festes, hi duim més interès".

Per altra part no ho troba difícil, sobretot una vegada que ja els n'han ensenyat. "Has d'agafar el ritme amb el tambor i, això sí, ara tan sols és anar perfeccionant-ho".

En Jaume, com molts dels seus companys, ja frissa de debutar el dia de la Mare de Déu. I hi ha dues cançons que són per a ell les més preferides: "L'Oferta" i "Els Mocadors".

Gabriel Amengual Martorell

(22-7-78)

Ha cursat tercer d'ESO (Ensenyança Secundària Obliga-tòria) a l'Institut

"Pere de Son Gall" de Lluçmajor i "tenia ganes de seguir la tradició dels cossiers". Quan ens parla dels assajos ens afirma que "en un principi ho fèiem tres pics cada setmana, però ara sols un dia. Començarem a les Escoles, després a la Sala Mariana i ara, darrerament, una altra vegada a les Escoles".

En Gabriel va trobar molt difícil aprendre la primera cançó, però després, "quan ja en saps una, és molt més fàcil". Així i tot "fer els moviments ben fets, també és difícil". I com la majoria d'ells, espera amb il·lusió que arribi el dia de ballar pels carrers.

Jaume Ramonell Miralles

(16-5-79)

Ja ha acabat el primer curs de BUP a l'Institut de Lluçmajor. Des de fa temps, té desig de "fer qualche cosa pel poble i saber ballar els balls típics de Montuïri". També ens comentava que els cossiers de Montuïri, a ell, li agraden més que els d'Algaida, no obstant -diu- és qüestió de gusts.

La dansa que li ha esdevingut més difícil ha estat "La dansa nova", per

què és la més llarga, la resta de cançons són fàcils d'agafar". Per altra part, la que més li agrada és "El mercançó", que es balla a l'Ajuntament. Quan li demanàrem si tenia ganes de començar ens digué: "Estic nerviós, podríem esperar un any més a començar. Ara haurem de fer un sorteig per saber quins són els cossiers que ballaran". Pel que es veu, en Jaume sembla un dels més prudents.

Francesc Ferrer Ribas

(3-10-78)

Ha cursat 8è d'EGB a "Sant Bonaventura" de Lluçmajor. L'al·licient pel qual es presentà fou perquè "és una tradició del poble, i això va fer que em motivàs i em féu ganes de participar-hi". Si en un principi, els assaigs li resultaven pesats, "ara ja són la meitat més bons de dur. Ja saps les cançons i sols les has de repassar". Però, "encara que sia un poc pesat aprendre-te-les, així i tot, ballant, no et pots despistar gens".

En "Quico" (així l'anomenen els amics) comenta que "Mestre Joan és la cançó més bona d'aprendre", però totes li agraden.

Joan Socias Fiol

(30-3-78)

Com la majoria, també estudia a l'Institut de Lluçmajor. Ha acabat segon de BUP i en demanar-li el perquè del voler esser cossier ens digué: "Sempre m'havia cridat l'atenció saber així com ballaven". Per altra part, ens confirma que té molta il·lusió, però així i tot "inicialment eren un poc complicats els moviments amb els braços, però poc a poc t'hi vas acostumant. Cada vegada se'ns exigeix més, ens diuen que hem de botar més..." "En un principi -i amb això coincideix amb la majoria- els assaigs ens resultaven un poc cansats, ja que teníem exàmens i proves a l'Institut. Ara ja sabem les cançons i tot avança més ràpidament. "L'Oferta" és la cançó que més li agrada, ja que considera que la sap ballar i tocar (també toca a la banda de música).

Antoni Verger Cerdà

(13-10-78)

Com en Socias i altres, també ha cursat el segon de BUP a Lluçmajor. Confessa que li agradava poder ballar amb els cossiers, o sia que volia fer qualche cosa més. És dels que té més

il·lusió per sortir a rotle i també frissa de començar.

En un principi li agradava més anar a assajar perquè li era una novetat, però ara, a la darrerria, sols repassen les cançons i no gaudeix tant; la qual cosa demostra que a en Toni li escau bé la novetat i la dificultat.

Quan li demanàrem quina cançó li agradava més ballar ens digué, sense pensar-s'ho, que era "L'Oferta", si bé, pera a ell, "La dansa nova" i "Els mocadors" són les més difícils.

Bartomeu Bennassar Verger

(28-1-78)

Ha estudiat quart d'ESO a l'Institut "Pere de Son Gall" de Lluçmajor. En demanar-li com va esser que començà a interessar-se per esser cossier ens digué que quan se'n temé, els temps d'apuntar-se s'acabava, però ho va demanar al fill del batle i així encara hi va esser a temps i l'admeteren.

Com la majoria, la cançó que més li agrada ballar es "L'Oferta"; ara bé, musicalment prefereix "El rei no podia".

En Tomeu ens conta aquesta anècdota: "Un dia que la Sala Mariana estava molt bruta vam quedar d'acord en què el qui fes més errades l'agranaria. I això va esser molt bo!", exclama; però no ens va dir a qui va tocar fer la feina.

Cristòfol Amengual Nicolau

(16-12-98)

Igual que la majoria, estudia segon de BUP a Lluçmajor, en el mateix Institut que la resta. En Tòfol "sabia que s'havien de substituir els cossiers, i com que em feia moltes ganes esser-ho -deia- m'hi vaig apuntar". L'aprendre els balls a vegades arriba a ser cansat sobretot

"quan en balles cinc o sis de seguits, iguals o diferents, es nota una mica, però arriba que passes gust de ballar". La dansa que prefereix interpretar és "L'Oferta", la considera més guapa.

Quan volguérem saber si ha tengut dificultats en l'aprenentatge, ens contestà: "Sí, constantment teníem impediments, com assajos de música, entrenament de futbol, etc. A més a més acabàvem els assajos de cossiers un poc tard, a l'hivern. I clar, a vegades també coincidien exàmens... Però val la pena"

Guillem Andreu Amengual

(27-2-78)

És l'únic que no estudia ni a Montuïri ni a Lluçmajor. Ha cursat primer de FP al "Liceu Espanyol" de Ciutat. En Guillem considera que "esser cossier és un privilegi que només podem aprofitar nosaltres, que hem nascut en aquests anys; i en aquest sentit hem tengut sort". Per a ell, les danses que s'interpreten "en general no són males de ballar, ara bé, el "Mercançó" i "La dansa nova" són cançons llargues i una mica pesades".

Volguérem saber que era allò que esperava de Montuïri en el seu debut, i ens va contestar així: "Crec que per uns dies

(Continua a la pàgina següent)

(Ve de la pàgina anterior)

serà l'atracció, constituirà tot un esdeveniment".

Antoni Cerdà Ferrer

(15-2-78)

Vet ací la "dama" dels cossiers. Un al·lot que ha cursat segon de BUP a l'Institut "Maria Antònia Salvà" de Lluçmajor. Però, tot i volent saber per què elegiren en Toni com a "dama", ens contestà: "Ho provaren; així va anar bé, i per la meua part estic molt content de ser-ho".

Per aquest motiu li demanàrem si difereix molt el ball del cossier del de la "dama". I ens contestà així: "No hi ha molta diferència, només és que no et pots guiar pels que tens devora, com ho fan els altres cossiers".

També volguérem saber si era molt cansat fer de "dama", a la qual cosa ens va dir que "és igual que fer de cossier".

En Toni, finalment, comentava així quin és el seu desig en el moment de sortir per primera vegada: "Que ens donin una bona rebuda -va dir- i que entenguin que és el primer pic que ballam".

Joan Sampol Roca

(16-6-78)

El fill major d'en Pere Sampol ha cursat segon de BUP a l'Institut de Lluçmajor. Però d'ell volguérem saber, com de la resta, què fou el que el va atreure esser cossier. Ens digué que va pensar que "seria interessant i divertit, i em vaig decidir apuntar-me amb un parell d'amics".

De la mateixa manera que els altres, ens comentava que "físicament és cansat, perquè tot el temps botes i fas un es-

forç considerable". Ara bé, no coincidí amb la resta respecte a la cançó que més li agrada. Per a ell, "El rei no podia" és una cançó "guapa" i no cansa molt. En haver de ressaltar qualche cosa d'aquests mesos d'aprenentatge, destacava "la dedicació i les ganes que hi han posat els que ens ensenyen, encara que algun dia anaven de bromes...."

Miquel Lladó Pocoví

(12-7-79)

És el benjamí d'aquesta promoció de cossiers. Acaba de complir els 15 anys el passat juliol. Sols ha cursat 8è d'EGB en el Col·legi "Joan Mas i Verd" de Montuïri.

La motivació per la qual es decidí esser cossier fou aquesta: "Hem feia il·lusió i a més tenia l'edat que es requeria; i s'hi apuntaren bastants d'amics meus.

"La dansa nova" ha estat el ball que més mal d'aprendre ha tengut, si bé la que més li agrada és "L'Oferta".

"De nervis, ja n'hi comença a haver", ens comentava, i a més afegia: "desig que arribi el dia del "debut", ja que duim nou mesos de preparació".

Joan Mesquida Llinàs

(24-1-78)

Si l'hem deixat pel darrer, no és perquè sia el més vell, ja que sols ho és per quatre dies. En Joan considera que els cossiers són un emblema del poble de Montuïri, motiu pel qual sempre li ha-vien agradat i quan tengué l'oportunitat s'hi va apuntar.

Encara que musicalment la peça que més li agrada és "L'oferta", per ballar prefereix "Obriu-mos", ja que no ballen tots els cossiers junts, sinó en grups de tres i de dos.

És dels que ja frissen, i molt, segon ell, de ballar davant el poble, encara que "nervis no n'hi ha molts, més bé hem de pensar que fa uns nou mesos que ens preparam... però més envant no vol dir que no n'hi hagi, de nervis, clar".

Finalment, amb aquestes paraules, vol agrair l'esforç dels qui han estat els seus mestres: "Destacaria -diu en Joan- l'aportació que han fet tant els qui ens han ensenyat a ballar com el flabioler ja que els uns i els altres s'han esforçat al màxim perquè aprenguem a ballar de la millor manera".

Aquesta ha estat la lleugera presentació que ens proposàrem fer de la nova promoció de cossiers, als quals trobarem molt animats a una de les sessions de preparació que tenguérem oportunitat assistir, per a així trobar-los a tots. I encara que hi ha hagut moltes coincidències en la manera de veure per sí mateixos la primera "sortida a rotlo" hem preferit inserir el que cada un d'ells ens digué, i així oferir una imatge dels nous cossiers en aquesta informal presentació.

J. A. Payeras
Joan Barceló Cerdà
Antoni Mesquida Llinàs

Un grup d'al·lots, Aspirants d'Acció Catòlica, fa poc més de 35 anys, era el 7 de maig de 1959, anaren a Lluç per tal de celebrar allà el Dia Diocesà. A la foto hi podem veure, desquerra a dreta i de dalt a baix: Joan Roca, Joan "Muix", Joan "Simó", Salvador de ca na "Xoroia", Biel Serra, el vicari Antoni Ramis, Francesc Baceró "Rubert", Rafel "Papa", Biel Mayol de ca na Serra, Biel "Queló", Miquel "Punta" i Martí de Son Coll (fill d'en Gabriel).

Artesans del Pla de Mallorca (Referència a Montuïri)

Acaba d'editar-se la guia d'"Artesans del Pla de Mallorca". Obra que apareix amb el desig de donar a conèixer les persones que encara conserven oficis artesans dins els pobles de la Comarca del Pla i que surt a llum amb el suport de la Comissió Europea del Programa *Recite*, editada per la Conselleria d'Economia i Hisenda del Govern Balear.

Aquesta Guia consta de dues parts: família artesana i pobles. Dins l'apartat de *família artesana* s'individualitza per ordre alfabètic un artesà i el seu poble de treball. I dins el de *pobles* apareix per ordre de famílies artesanes el nom, adreça i telèfon de l'artesà.

Pel que fa a **Montuïri** apareixen a la guia aquests 27 noms:

Jean Anne Jorgeson	Ceramista
Lina Llompart Fullana	Ceramista
Seb. i Tomeu Cloquell Gomila	Margers
Rafel Miralles Sastre	Ferrer
Joan Pocoví Garcias	Ferrer
Guillem Estrany Bover	Fuster
Joan Estany Isern	Fuster
Bartomeu Mayol Fullana	Fuster
Joan Verger Moll	Fuster
Joan Sastre Roca	Selleter
Xandra Alberola Ruiz	Tapissera
Alba Papini	Tapissera
Joan Cañellas Cunill	Matancer
Embotits Es Pagès	Matancer
Miquel Ramon Fiol Jordà	Matancer
Rosa Nicolau Pocoví	Matancera
Joan Mayol Verger	Fornier
Joan Rigo Bonet	Fornier
Pau Rossiñol Moll	Fornier
Pearse Michael McArdle	Bijuter
Margalida Cerdà Cerdà	Esteticista
Margalida Sansó Ribas	Esteticista
Inès Barceló Arbona	Perruquera
Margalida Bauzá Miralles	Perruquera
Maria Cerdà Mesquida	Perruquera
Jordi C. Torres	Enquadernador
Vicente Alberola	Carasser

Cap al número 500 de Bona Pau

Els qui tenim la responsabilitat de la redacció de **Bona Pau** ens reunirem dies passats per tal de començar a preparar el número 500 de la nostra revista, la qual sortirà el pròxim mes d'octubre. No està totalment enllestit el que farem, però ja decidirem tres coses: editar un número extraordinari, organitzar un acte

poètic-literari i oferir una taula rodona sobre la nostra revista i entorn a la normalització lingüística.

Encara hi haurà altres manifestacions i no mancarà un dinar de companyonia.

Els lectors interessats en enviar col·laboracions o adherir-se a aquest esdeveniment ja ho poden començar a fer.

"SA NOS TRA"

CAIXA DE BALEARS

La Caixa d'Estalvis de Balears desitja unes bones festes patronals a tot el poble de Montuïri i a la vegada recorda que té una oficina oberta per a qualsevol tipus de serveis que s'hagi de menester; al Carrer Major, 11

Telf. 64 63 11

MONTUÏRI

Creu Roja Espanyola Telèfons d'urgència

Creu Roja comunica que a partir del pròxim 15 de setembre, les sol·licituds de servei de transport sanitari d'urgències (ambulàncies) passaran a estar centralitzades en el número telefònic 20 22 22 i quedaran fora de servei els que s'utilitzaven als llocs de socorro.

Francisca Clar Sastre, l'última guardabarrera a Montuïri

També era sastressa i va confeccionar vestits per a l'exèrcit

Asseguda a una cadira davant ca seva al carrer d'Es Pujol mira passar la gent amb placidesa.

Fa molts d'any, sostenint una bandereta verda amb les mans, mirava passar el tren després d'haver posat les cadenes que impedièen anticipadament el pas dels vehicles quan el tren travessava la carretera de Ciutat. De llavors ençà el sol s'ha aixecat i colgat moltes vegades.

Francisca Clar Sastre fou la darrera persona encarregada de posar les cadenes, com hem dit, per garantir la seguretat de la circulació. El seu mode d'expressar-se és quiet, però hi ha una inquietud als seus ulls que la fa estar atenta al que es diu.

Dialogar amb ella és evocar mentalment els temps heroics d'aquelles primitives locomotores angleses que duïen amb lletres en relleu i brillants a un costat els noms dels diversos pobles on hi havia estació. Temps en què la vida, el quefer diari no duia un ritme tan precipitat com en l'actualitat.

Deixarem però el rails durant una estona i parlarem amb ella d'altres coses del passat.

-Sabeu llegir i escriure, madò Francisca?

-Sí, ja ho crec; i molt que m'agrada encara ara la lectura.

-Què acostumau a llegir?

-Oh! Ara em limit a les revistes que es diuen "del cor": "Hola", "Lecturas"...

-Quan i on vàreu néixer?

-Vaig néixer a Montuïri, a la casa on estic, el 13 de gener de 1909. He complit ja 85 anys.

-Suposam que també fóreu de família nombrosa?

-Sí, en aquell temps les famílies estaven compostes per molts de fills. A ca nostra vàrem ésser dos fills i tres filles. Jo fou la tercera entre tots.

-Aprenéreu algun ofici?

-Sí; jo era sastressa, i també vaig confeccionar peces de vestir per a l'exèrcit.

El que crida l'atenció en moltes persones majors és la seva voluntariositat, la satisfacció de poder contestar i il·lus-

trar-nos amb les seves paraules. Madò Francisca confirma aquest mode d'esser entre tots ells.

-Però després, com va ésser que passàreu a cuidar-vos de posar les cadenes al pas del tren?

Hi ha per part seva un petit lapse per situar-se en el temps.

-Voldria dir abans que ens casàrem l'any 1932 i el meu home morí el 18 de setembre de 1935, a l'edat de 35 anys. Aleshores era el mosso del tren a l'estació de Montuïri. Vàrem tenir un fill i una filla. Quan ens deixà vaig continuar fent feina de sastressa, però durant el Moviment i a començaments dels anys quaranta, les coses es posaren molt malament. Les fàbriques no fabricaven tela suficient i el meu ofici es ressentí molt. Vaig tenir l'oportunitat i l'any 1944 entrava a la companyia de ferrocarrils com encarregada de posar les cadenes al pas del tren al nostre poble. Hi vaig estar durant 30 anys, fins que llevaren la línia de Felanitx.

-Tenguéreu alguna compensació quan morí el vostre home essent mosso del tren l'any 1935?

-Sí. Dins la Companyia de Ferrocarrils hi havia una espècie de Mutualitat consistent en què quan moria algun empleat de l'empresa, tots els altres obrers li entregaven el sou d'un dia. Jo vaig cobrar per aquest concepte mil vuit-cents i pico de pessetes i la Companyia em donava 40 pessetes mensuals per viudedat.

Madò Francisca, què ens diu té tres néts i un renét, ens va esbrinant més detalls de la seva vida.

-Qui fou la primera persona encarregada de posar les cadenes abans que vós?

-Els joves no la coneixeran: Madò "Revella".

-Hi hagué algun accident important al pas del tren en cap ocasió?

Pensa un moment.

-Sí i molt espectacular, però no tengué conseqüències molt greus. Una vegada un camió molt vell i carregat de taronges s'aturà de cop damunt la via del tren. Aquest estava a punt de passar, venia de Ciutat. Després d'agafar la bandera vermella vaig córrer tot quant vaig

Restaurant
Ca's Carboner

(DIMARTS TANCAT)

Refrescs de noces, comunions, baptismes

Ctra. Manacor, km. 28 - Telf. 64 65 04 - 07230 Montuïri

poder per damunt la via, sortint-li a camí. Vaig fer la senya als maquinistes els quals, en veure-la frenaren la marxa, però no pogueren aturar el tren i va xocar contra el camió, el qual havien intentat llevar-lo abans, sense aconseguir-ho, amb l'ajuda d'uns quant homes que hi acudiren. Per tot hi va haver taronges, cap ferit, però me'n vaig dur un gran trastorn.

-M'havien parlat d'una fotografia...

S'aixeca de la cadira abans que acabàs la frase. Entrà dins una habitació del nostre costat i va reapareixer amb el retrat que exposam dins aquesta entrevista. Immediatament l'associem a un títol de pel·lícula molt important: "Los últimos de Filipinas". El lector jutjarà.

-El que apareix a la nostra dreta -ens diu- és el meu tio (Miquel Clar Fiol), germà del meu pare. El qui l'acompanya és en Sebastià Mayol, que fou cap de miners a Montuiri.

Observem el retrat. Fet a Manila, com resa. A més, a l'anvers duu uns detalls curiosíssims pels temps actuals. No podem manco de reproduir una retxa: "Retratos inalterables al platino i al carbón.- Calzada de Malacanan nº 6.- San Miguel - Manila". Un document gràfic interessant.

-Què es féu del vostre tio?

-Morí allà, a Filipines, a causa de les febres pròpies d'aquell clima.

No ens pot donar més detalls, que segur serien molt interessants. Trist destí de molts de soldats que lluitaren a Cuba i a Filipines.

-On anàreu a escola, de nina?

-Només a Ca Ses Monges.

-Segons conta en Joan Miralles en la "Història dels nostres carrers", aquest carrer vostre, tirant des del Pujol a l'Estació, li deien el carrer de "ses Porrasses". Heu vist de nina, alguna d'aquestes plantes per defora, encara?

Es mostra sorpresa.

-No. Ja no ho he vist, però... -queda un poquet aturada i continua- em deia el meu pare que un temps a la "Bassa d'en Burriana" o Plaça de Santanyí, com també li deien aquí on està l'ambulatori mèdic, hi havia una porxada on la diligència que passava des de Santanyí, hi canviava les mules.

-Us volem demanar... en la vostra joventut lluíreu també l'esplèndida coa que portaven les joves d'aquell temps?

-Sí, i molt que ens la cuidàvem. A més, he anat encara vestida de pagesa. No saps quant preteníem les joves, llavors, amb les peces de vestir que s'usaven.

-A quina edat, més o manco, passaven dels vestits de les nines a vestir-les de pagesa?

-Quan teníem uns catorze anys. Era un dia molt important.

-Podríeu dir-nos quines peces de roba integraven o componien el vestuari d'una pagesa que volia anar mudada?

La pregunta li cau molt bé; es nota amb la sensació d'alegria i satisfacció que adorna la seva cara.

-Comencem per la falda, que solia ser obscura, de molt bona tela com totes les altres peces de vestir. Era ajustada a la cintura i ampleta i llarga fins als turmells. Un gipó negre (també podien dur marinera), mànega curta fins als colzes. Aquestes mànegues duïen una espècie de trau d'uns quatre dits de llarg fins al fi, on s'hi alineaven tres botons d'or; en el cap s'obria lleugerament i acabava en dos botons més d'or col·locats en parella, que es deia la collada. El conjunt de la botonada era de deu botons d'or. També podien dur, si en tenien, el "cordoncillo" d'or pel coll, l'imperdible, anells... Davall el gipó, una camiseta de cotó. Qualque velleta la duïa de drap.

Pren alè un moment i continua.

-Davall la falda, uns calçons blancs de tela fila amb la cama que arribava un poc més abaix que els genolls, adornats amb randes i una veta al cap per fermarlos. Entre els calçons i la falda de damunt es posaven el que es diu uns "reflecós", o sia una falda més curta que la de damunt, generalment blanca o de colors dèbils i tela fina. Les calces eren fetes amb agulles a mà o a màquina, color cruït o marron dèbil. Les dones d'edat les duïen negres. Les sabates eren negres i baixes, embotonades amb tres botons cada una al costat. El mocador de pel cap era de color i a vegades transparent. Les dones majors el duïen negre.

Encara continua.

-Damunt la marinera, que sempre duïa les mànegues del gepó, el mocador d'abrigar, que solia dur blens a la part inferior. Per lluir un poquet més, per exemple per anar a l'ofici d'una festa grossa, podien posar-se la "xarpa". Però el més enllà, quan volien tirar la casa per

Sebastià Fiol i Miquel Clar, dos montuïrers que anaren a la guerra de Filipines. El primer tornà, el segon hi va morir

la finestra, es posaven el que es deia el mocador caputxo, prenda apreciada i valuosa consistent en una espècie de mocador d'abrigar, fabricat molt acuradament, que venia doblegat per la meitat i deixant a la part inferior l'adorn dels blens. Les tres darreres peces citades es prestaven a moltes diversitats de colors, tipus de tela i qualitat, però eren totes precioses. Podria parlar-te del xal, del rebosillo, del voltant, que jo encara n'he duit, i altres prenes, però amb el que he dit et faràs una idea.

La descripció ha estat quasi completa. No hem obert boca durant el temps en què ens il·lustrava damunt la indumentària que es posaven les nostres àvies, joves i encantadores al seu temps, i agradabilíssimes, ara.

-Per acabar, madò Fancisca, un costum perdut entre nosaltres?

-Ah! Hi havia una cosa, un fet molt simpàtic. El dia de Sant Bartomeu els cossiers es posaven al portal de les dones a la part de dins l'església i donaven l'aigua beneïda a les joves que anaven entrant a l'ofici.

La nota final, el detall és commovedor. Els nostres avis tenien call per les mans a conseqüència d'agafar el mantí de l'arada o el mànec dels galivans. Però també sabien utilitzar la galanteria.

Miquel Martorell Arbona

Margalida Mayol Miralles, "Madò Xiva d'Es Puig"

Generosa, amb el desig de fer bé al poble, moltes persones li tenen un deute d'agraïment

En el seu temps i dins les seves limitacions, sobretot els vint-i-cinc anys compresos entre 1950 i 1975, Magdalena Mayol Miralles fou una de les persones de Montuïri que es va entregar de ple per fer bé al poble, sobretot a les persones que més necessitaven d'ajuda física i moral dins la vila.

Ella havia nascut a Montuïri el 6 de febrer de 1893 i va morir quan sols li mancaven 15 dies per complir els 88 anys. Ens va deixar el 21 de gener de 1981. Els seus pares foren en Miquel "Xiu" i na Margalida "Pastora", els quals tingueren tres fills i quatre filles, entre elles la que amb pas del temps fou ben coneguda en el poble per "Madò Xiva d'Es Puig".

De nina havia anat a escola amb les monges, però sols poc temps, únicament el suficient per aprendre a llegir, ja que d'escriure no n'arribà a saber mai, ni tan sols firmar. Encara direm més: li agradava llegir llibres, sobretot si eren de caire religiós o formatiu.

A ca seva, quan encara era nina, varen haver de lluitar molt, l'haver de pujar sis infants ho exigia. Quan na Magdalena tornà gran i es féu una joveneta la posaren llogada. Primer amb els senyors de Can Socies i després amb els de Ca la Torre. I hi amb ells hi va estar fins que fou major.

També cal esmentar que va dur molta sort considerant la part econòmica, ja

que una tia seva, a qui ella deia "Sa tia Putxera", amb qui també hi va conviure, va decidir fer-la hereva. I a partir d'aquella decisió ja no va estar pus llogada: anà a viure amb ella i el seu home, els va servir fins que es moriren, els quals li deixaren una bona herència, tant és així que des d'aleshores féu una vida quasi de senyora.

"Madò Xiva" no es va casar mai. Quan va romandre tota sola no volia esser comandada per ningú, i es va apan-

yar sense ajuda externa fins ben complits els 80 anys. Ara bé, els seus cinc o sis darrers anys de vida, va haver d'acudir a les seves nebodes —Magdalena i Margalida—, les quals, per altra part, foren les hereves preferides. No els va donar molt que fer, i fins i tot no morí a ca seva, sinó a ca madò Rossa.

Els trenta o quaranta anys que visqué sense ningú, Madò "Xiva" va arribar a ser una persona molt coneguda dins el poble, sobretot pel seu desig de fer bé al poble, sense mirar a qui. Molta gent més jove que ella anava a contar-li les seves intimitats, a les quals, si venia el cas, donava el consell oportú. Havia pres la decisió d'ajudar els altres, i així ho féu durant molt de temps. Ens consta que després de la guerra civil donava que menjar a certes persones de la vila, necessitats d'aliments i sols ella ho sabia. Com també una bona temporada va freqüentar Can Tomeu d'Es Forn", el qual tenia una filla baldada a qui feia companyia durant moltes hores. I no tan sols a aquesta, sinó que en saber que hi havia una persona malalta, ja anava a veure-la i oferia de bon cor la seva ajuda. Es pot dir que fou una dona bondadosa, encara que no beneïta, com qualcú qualche vegada la va considerar.

Des d'un altre caire podem dir que venia a ser "sa madona d'Es Puig". Eren pocs els dies que amb el seu carro i la bístia no hi pujàs. Al poc temps li confiaren les claus de l'església i de l'hostalateria, i ella obria i tancava i feia neteja. I en aquell temps, fa una cinquantena d'anys, quan en el Puig els rectors o vicaris o les monges organitzaven exercicis o cursets o dies de convivència, allà acudia ella per responsabilitzar-se de la cuina i de tot quan fos necessari en l'aspecte material. Gaudia d'anar-hi i conviure amb nins o nines i gent jove. Participà en moltes excursions amb el carro i la seva somera, a Cura o a Lourdes de Pina, amb gent que hi anava, i d'aquesta manera no havien d'anar carregats. Les monges també la cercaven en haver de fer excursions a peu amb les nines, perquè així podien comptar amb l'ajuda de na "Xiva" i el carro. Quantes nines petites no pogueren seguir el caminar de les altres i les va haver de dur dins el seu

Hamburgueseria

**Pub
Es Dau**

Avda. Es Dau

Montuïri

Una de les moltes vegades que madò "Xiva" acompanyava una "Vermelleta", Sor Margarida, cap al Puig amb el carro i la somera

carro!

Es féu també molt amiga de les "Vermelletes" del Puig. Ella també les acompanyava a moltes possessions amb el carro, on anaven a captar. I si en passar pel poble consideraven que havien d'arribar massa tard a la seva residència, dormien a ca seva.

El Puig era per a madò "Xiva" el seu lloc preferit: sempre s'hi hagués traslladat. Abans d'haver-hi el restaurant, quan la gent que hi anava emprava la cuina i el menjador, ella n'era la responsable. Si qualcú demanava al rector per anar-hi, els deia: "Anau a na Xiva".

El seu cunyat, Antoni "Carboner", qualque vegada, un poc molest de veure que es preocupava tant pels altres i tan poc pel que era seu, arribà a dir-li "Si tenguessis tant d'interès per anar a Ses Donades com d'anar al Puig, no hi tendries cap herba".

El dia, però, que posaren el restaurant al Puig, a ella li sabé greu, perquè ja no fou tant la madona. Per a ella, aleshores, el Puig va perdre un poc del seu encant, sobretot com a lloc de descans i de tranquil·litat i de fuita del renou del món.

Encara hi ha gent que recorda que quan havia de partir amb el carro, amollava aquesta "flastomia": "Me cago amb el dimoni si no fas via tot el camí".

D'aquí es desprèn que la seva il·lusió era la de poder complaure tan bé com podia tots els qui d'ella necessitaven. Els montuïrers d'edat, després de quasi 14 anys de la seva mort, encara contenen alabances de madò "Xiva", perquè són molts els qui tenen un deute de gratitud cap a ella.

O. Arbona

Agraïm a Magdalena Bennassar, neboda de madò "Xiva", haver-nos facilitat aquestes dades.

Curiositat històrica

Fa aproximadament 100 anys, ja que era a l'acabament del segle passat quan ocorregué aquest fet: L'Ajuntament havia nomenat, perquè ho fos el batle del "Dia del Puig, com era costum, el darrer regidor, el qual, naturalment, no era del partit de la majoria. Però, vet ací que el matí del mateix dia de la festa es reuní el Consis-

tori amb caràcter d'urgència i varen destituir el que havien designat uns dies abans. Aquest dia no anaren al Puig els de la majoria, sinó a un altre lloc, ja que era dia de festa. Aleshores es va treure pel poble aquesta cançó, i encara ara hem trobat gent d'edat que l'ha sentida. Diu així:

Sense banderes ni sants
feren una processó;
tota era de protestants,
gent de força i presó.

Poema

En Sion té raó

A Porreres d'albercoc
n'han enterrat moltes tones
des millor, a dins un clot:
si fóssim bones persones
ho pensàrem un poc.

En Sion vol confitura
per enviar no sé on,
jo crec, més bé, per ventura,
omplir-ne un "avion"
que volàs a baixa altura
i en tiràs sense mesura
d'albercocs arreu del món.

No sé perquè enterrar-ho;
albercocs, figues i roba,
valdria més donar-ho
tot el que per aquí sobra;
fariem un gran favor,
que pertot hi ha gent pobra.

Ara que ve es mes d'agost
tots els qui teniu figueres,
colliu figues, feis-ne acops;
hi ha unes missioneres
que se'ls endurien tots.

Se'n volen tornar a Ruanda
per cuidar aquella gent;
allà hi fa falta aliment,
vestits i fil per fer randa.

Si en feien confitures
i els altres pa de figa,
mirau que bé els aniria
a aquelles criatures:
no tenen ni fesomia
de tanta fam i penúria.

Ala, idò, si ens animam,
un poquet per cada banda,
i els missioners duran
el nostre amor a Ruanda:
ells que per amor hi van.

Molts d'anys per Sant Bartomeu
pugueu passar amb alegria;
això és el desig meu
que per tots plegats voldria.

Antònia Adrover

Exposició d'aquarel·les

El 5 d'agost a les 20 h. a la Colònia de Sant Jordi, Pere Orpí inaugurarà una exposició d'aquarel·les sobre *Estampes Colonieres* i es podrà visitar del 5 al 8 d'agost de les 20 a les 22 h. en el Centre Cívic.

LA FOTO DE MITJAN SEGLE

Un Dia des Puig

A l'escalonada del Puig es col·locaren tots aquests i aquestes per fer-se una foto. La majoria eren amics o gaudien de sortir plegats o anar junts de bauxa.

Per la cara de satisfacció que posaven tots, excepte el nin, que plora, són dignes de sortir fotografiats. Encara que en deixem un o dos, val la pena dir que hem reconegut en Miquel "de sa Botigueta", na Jeronia "Badia", na Maria "Quelet", en Biel de "Son Coll", na Maria "Vermell", n'Antònia "Mayol", en Miquel "Quelet", na Maria "Roig", na Francisca "Lladó", na Sebastiana "Xorri", na Joana "Mates", na Coloma "Roca", na Magdalena "Pubila", na Catalina "Quelet", na Coloma "Punta", na Coloma "Roca", el nin (qui sap qui és!)...

Les forquetes llargues

Conten que un dia un savi va visitar l'infern. Allà va veure molta gent asse-

guda, envoltant una taula ben parada, la qual estava plena de saborosos ali-

ments; si un era bo, l'altre era millor. Malgrat això, tots els qui havien de menjar feien cara d'afamegats i el seu gest era demacrat: havien de menjar amb forquetes de més de dos metres de llargària. Per això, per molt que estirassin el braç, mai aconseguien dur-se res a la boca.

Impressionat, el savi va sortir de l'infern i se'n pujà al cel. Allà, tot astorat, va veure que també hi havia una taula tota envoltada de gent, amb els mateixos menjars. En aquest cas, però, ningú feia mala cara: tots els presents llueïen un aspecte alegre, respiraven salut i benestar pels quatre costats. És que allà, en el cel, cadascú es preocupava d'alimentar amb les llargues forquetes el qui tenia davant i d'aquesta manera tothom era feliç, tant a l'hora de menjar com en el moment de l'esplai.

Cal pensar que avui, en el món, també és poca la gent que es preocupa de l'atre. L'egoisme és la nota dominant.

TRAUS

C/ Velar de Sa Torre, 2
Telf. 64 62 20

MONTUÏRI

Els alls

Els alls es coneixen des de fa milers d'anys. La paraula all ve del llatí *allium* i s'empra per condimentar el menjar. Té moltes propietats curatives, medicinals i terapèutiques; però tal vegada el més característic és la seva persistent olor; per uns, desagradable, i per altres, no.

L'all és una planta herbàcia de la família de les liliàcies (*allium sativum*), de fulles ensiformes, flors blanques o vermelloses i bulb (o cabeça) dividit en unitats o grans, d'olor característic.

El seu cultiu es fa pels grans de la cabeça, el quals se sembren a la tardor o a la primavera. La recol·lecció es realitza a l'estiu. A Espanya es cultiva principalment a les següents comunitats autònomes: Canària, Catalana, Andalusia i Valenciana. També es cultiven evidentment aquí, a Mallorca (a ca nostra), i a d'altres indrets del món, com per exemple Argentina, Mèxic, Grècia, Alemanya o França.

Els seus orígens es remunten a Orient.

Canvi de número de telèfon de GESA a Campos

La Companyia de Gas i Electricitat participa que a efectes d'avaries, el número de telèfon de Campos, a partir d'ara erà el 65 28 88.

Rectificació

A l'entrevista que sortí publicada el mes passat, a la pàgina 11, amb Joan Jaume Perelló, nou President del Patronat de Música, varen sortir tres errades a la tercera columna, les quals canvien el sentit de les respostes que l'entrevistat havia expressat.

A la línia 8 i 9 del text, allà on diu: "...juntament amb el director de la Banda de Música, controlar el seu funcionament", la paraula *Banda* ha de dir *Escola*. I a la penúltima pregunta l'entrevistat també va dir *Escola* de Música i no, *Banda*, com equivocament deia. I ja a la penúltima línia del text, allà on diu: "*tenim obligació de recolzar*", ha de dir: *hem de recolzar*...

Sentim profundament aquest lapsus, en demanem disculpes i desitjam que ningú hi vegi mala intenció.

Els egipcis posaven alls al menjar dels constructors de piràmides i als faraons els enterraven amb ceràmiques plenes d'all i cebes. Els hebreus consideraven els alls, cebes i porros com un dels béns més apreciats. Però no així els grecs, que trobaven vulgar l'olor d'all, que era despreciat pels déus de l'Olimp, fins a l'extrem que els feia que havien menjat alls no podien anar als temples sagrats. És a dir, ja antigament hi havia opinions contraposades respecte als alls; i és que l'inconvenient principal quan es mengen crus és la desagradable i persistent olor, tant de l'orina, com de la suor i de l'alè. Per tant, no és d'estranyar que hi hagi un bon grapat de gent que tenguí una averisió declarada als alls.

Es conta que quan es varen celebrar els primers jocs olímpics de la història, alguns atletes menjaven alls, no se sap si amb la intenció de molestar a l'adversari o bé com a primer *dòping* conegut.

Els alls tenen propietats medicinals, i antigament ja es coneixien. En un manuscrit mèdic egipci s'hi troben més de 800 fórmules magistrals terapèutiques. Els romans administraven bullidures d'all als soldats legionaris per curar diversos mals, com picades d'insectes i rèptils, eliminar cucs intestinals, etc... Avui en dia els investigadors han demostrat els nombrosos efectes beneficiosos. Se'ls atribueixen propietats com:

- La reducció de la pressió arterial.
- Disminució de la viscositat de la sang.

- Inhibició de l'agregació plaquetària.
  - Augment de l'activitat fibrinolítica.
  - Disminució dels nivells de colesterol.
- (S'ha demostrat que l'all redueix el colesterol total entre un 10 i un 20%, si es mengen entre 600-900 mil·ligrams d'all diaris).

També certs extractes d'all tenen propietats:

- Antifúngics (contra els fongs).
- Antibacterianes.

Ja ho veis, els alls a part d'espantar les males companyies i fer-ho passar matament als nostres amics i amigues, també ajuden a la nostra salut. I és que, com diu el refrany: "*Estàs més sa que un gra d'all*".

Rosa Mª Nicolau Pericàs

GIÒNÀS

Carrer del Pujol, 9

Vine a posar-te en forma

Gimnàstica de manteniment

Gimnàstica rítmica

Aerobic

Judo

Ball de saló

Sala de massatges

Pròximament:

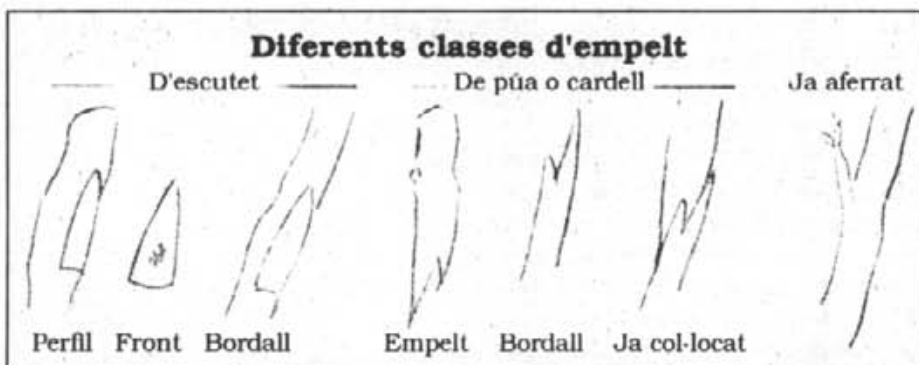
Sala de musculació

Sauna

Informació

Tlf. 64 65 39

Per l'agost, empeltar vinya

Pel mes d'agost a fora vila no hi ha moltes feines, s'ha acabat de batre i les ametlles encara no estan badades i per tant les feines no precisen molt, si bé al camp sempre hi ha feina. Als pagesos montuïrers ens agrada a l'agost esquivar el sol i esperar que hagin passat les festes de Sant Bartomeu per espolsar els ametlers; i així mateix una de les feines que s'han de fer aquest mes és empeltar el bord de les vinyes.

Ara no es fan plantacions de vinya, però com que sempre hi ha conradors que tenen un bordall que haver d'empeltar, si algú en vol fer cap no cal que llogui cap empeltador, un empelt és bo de fer, qualsevol persona si vol, pot. Puc dir que na Catalina Sastre "de Cas Manescal" -autora dels dibuixos que acompanyen aquest escrit- sap empeltar. Vaig veure una pomera que ella mateixa havia empeltat aquest hivern passat, i li ha aferrat molt bé, ja té dues pomes i unes brostes de més de quatre pams, i va molt bona. Per això dic que si algú vol

fer un empelt, encara que no n'hagi fet cap mai, pot anar-li bé; explicaré, si puc, com es fa. No és que sigui un empeltador professional, però n'he fets i sé com es fa: primerament s'ha de cercar la muda o sarment de la varietat del raïm que vulguem, procurant que sia granada; i això es coneix perquè canvia el color verd que té quan es tendre, amb color un poc morat, i quan té aquest color ja és bona per muda. També s'ha de procurar que la sarment que fem servir de muda sia d'un gruix igual que el de la soca del bordall o peu. Després es treu l'escutet, que consisteix en tallar només un ull de la sarment o muda. Llavors, a la soca del bord, es fa una mòssa igual de grossa que l'escutet. S'hi ajusta aquest, es ferma amb ràfia -no va bé emprar veta de plàstic perquè no es podreix-, s'hi acosta terra a fi que l'empelt estigui ben tapat, i ja està fet; i fins el mes de març, que sabrem si ha aferrat i li posarem un politxó. Si acàs no ha aferrat per l'abril, el podem empeltar de muda, però en

lloc de fer un escutet, hem de fer a la muda el que es diu de cadell, que es fa de la següent manera: no es talla només un ull, s'empra un tros de sarment amb dos o tres ulls, es fa una pua i un xap al mig, i al bord exactament igual -tal com el que es veu al dibuix-, procurant que la muda i el peu sien igual de gruixats. Es ferma -aquesta vegada, si volem, podem emprar veta de plàstic- perquè al cap d'un mes ja hem de mirar si ha aferrat, i si ha anat bé el podem desfermar.

Si volem empeltar cap bord de pomera, si no és molt gruixat, ara també és bon temps per empeltar-la d'escutet; i si no aferra pel març es pot empeltar de muda de la mateixa manera que es fa amb la vinya. Una vegada aferrat sols resta tenir-li esment i esperar que ens doni fruit. Com que tothom troba bo allò que és seu, segur que els fruits, com que seran nostres, els trobarem molt bons i saborosos.

Sion Nicolau

La Mancomunitat pujarà un 14% la tarifa de recollida de fems

En el ple de la Mancomunitat des Pla de dia 6 de juliol passat es va acordar la pujada del 14% de la tarifa de la recollida de fems, i també fer un estudi per reestructurar el cobrament segons la capacitat de produir fems, tant els locals comercials com el nombre de persones que habiten una casa o treballen en un negoci.

BANCA MARCH

*Desitja a tots els montuïrers unes
bones festes de Sant Bartomeu
MOLTS D'ANYS*

Carrer Major, 26

Telèfon, 64 60 55

MONTUÏR

Els períodes hàbils de caça per a la temporada 1994-95

En el BOCAIB del passat 5 de juliol va sortir publicada l'Ordre de 13 de juny de la Conselleria d'Agricultura i Pesca mitjançant la qual es fixen els dies hàbils de caça per a la temporada 1994-95 dins la nostra Comunitat.

S'estableix, pel que fa als *tords*, que es poden caçar 20 peces per dia i caçador; tórtors, 12; cegues, 4; llebres, sols on estigui autoritzat. Els dies de caça són els dimarts, dijous, dissabtes, diumenges i festius. Està permès caçar des d'una hora abans de sortir el sol fins una hora després d'haver-se post.

Conill.- La caça del conill romandrà oberta des del segon diumenge de juliol fins al primer diumenge de gener de 1995. Fins a l'inici de la mitja veda, sols es podrà caçar amb armes de foc els dijous i diumenges, i amb cans, els dimarts i dissabtes. Dia 25 de juliol es podrà caçar amb cans i dia 15 d'agost, amb escopeta.

Mitja veda.- Des del segon diumenge d'agost fins a l'obertura de la caça menor en general. Els dies i les modalitats, són les dites anteriorment.

Caça menor en general. Començarà el segon diumenge d'octubre i acabarà el darrer diumenge de gener, excepte la caça del conill que finalitzarà el primer diumenge de gener. La caça del tord començarà el quint diumenge d'octubre i acabarà el quint diumenge de gener. La caça d'aus aquàtiques s'obrirà el 15 d'octubre fins el darrer diumenge de gener.

Caça de perdiu amb reclam.- Des del 4 de gener fins al 29 de gener de 1995, en terrenys hàbils de caça, i des de l'1 de febrer fins al 12 de febrer de 1995, en els vedats que ho notifiquin, com també, a més dels dies hàbil de caça, es podrà caçar els dimecres i divendres. Es limita a 4 el nombre d'exemplars per dia i caçador. L'horari: des de la sortida a la posta de sol. Distància mínima entre caçador: 200 metres.

És sempre obligació del caçador recollir les fundes dels cartutxos utilitzats durant la caça.

Aquesta ordre conté altres disposicions sobre la protecció de la caça i captura d'animals, i estableix diferents prohibicions que convé tenguin en compte els caçadors.

La processó del Corpus d'un temps

A la processó del Corpus, després dels homes hi anaven les dones. Primerament les joves i tot seguit les mares cristianes, les quals veim davallar per l'escalonada central dels graons. La majoria d'elles duïen penjada pel coll una patena com a mostra exterior que pertanyien a l'Associació. A cada costat de l'escalonada també s'hi veuen dones i nins que presenciaven la processó.

Estudi sobre la situació social

En un recent estudi sobre la situació social dels 52 municipis de l'illa de Mallorca publicat en el full informatiu "Acció Social" del CIM, referent a dades socio-demogràfiques i a fi d'oferir una idea de l'estructura bàsica de la població, la divideix en tres grups: jove, madura i envellida.

Montuïri figura dins la darrera així com els altres 13 municipis de la Mancomunitat del Pla i 8 més d'altres indrets, on la taxa d'envelliment és superior a 110. O sia que per cada 100 habitants menors de 14 anys n'hi ha més de 110 que superen els 65. Fet degut sobretot al baix índex de natalitat, al descens de mortalitat i a la crisi de l'oferta de treball.

Casa
SAMPOL
SEBASTIANA SAMPOL MAYOL

IL·LUMINACIÓ DECORATIVA
LÀMPADES INTÈRRIE
PANTALLS
"APLIQUES"
REGALS
ARTICLES DECORACIÓ

Carrer Missió, 14 (Travessia Oms)

Telf. 72 67 78

PALMA de MALLORCA

Succinta història dels nostres carrers - XIV

De Dalt, Gràcia, Joanot Colom i des Molinar

43. Carrer de Dalt

És el carrer més alt de Montuïri. Al segle XVIII el solem trobar documentat com a carrer del Bonjesús, que de la Costa travessa els quatre cantons del Pujol, o també carrer de la trevesia de Jesús o, simplement, carrer de Jesús o carrer del Bonjesús. Tals noms al·ludeixen a una sèrie de vesins que hi vivien i tenien aquest malnom: Miquel Verger "Bonjesús" i Rafel Verger "Bonjesús", etc., documentats a la segona meitat del segle XVIII. Al 1824 el trobam com a carrer d'en Rafela, pel fet de tenir-hi la casa pairal els membres d'aquesta família.

A partir del padró de 1868 el trobam oficialment com a "calle Alta". Ara bé, com hem de traduir aquesta denominació? Ara com ara la gent que sap el nom d'aquest carrer, si ho ha de pronunciar en castellà dirà "calle Alta" i si ho han de dir en mallorquí diuen "carrer Alt". Particularment ens sembla que es tracta d'una falsa traducció. Ara bé, d'aquesta manera tenim tota una sèrie: carrer de baix, carrer des Mig i carrer de Dalt. Tant la denominació de carrer de Dalt com la de carrer d'Amunt o del Damunt o carrer Damunt es troba a nombroses localitats.

El 30 d'abril de 1931 l'Ajuntament republicà li posà el nom d'Alcalà Zamora, per poc temps, però, ja que el dia 2 de març de 1932, el dia de la visita d'aquest president de la República a Montuïri, li barataren el nom pel de Garcia Hernández, un dels militars sublevats a Jaca el 1930, ja que que les dedicatòries dels carrers s'havien de fer a personatges ja difunts.

Durant la guerra civil, el 16 de setembre de 1936, li va ser imposat el nom del general Sanjurjo (1872-1936), designació que es va mantenir fins al 19 de juny de 1979, en què l'Ajuntament democràtic li va retornar el nom de carrer de Dalt.

44. Carrer de Gràcia

Comença a sortir al padró de 1888, amb una sola casa. Al·ludeix a Nostra Senyora de Gràcia. Aquesta advocació mariana s'introduí a Europa cap a la fi del segle XIV, per influència dels estudis escolàstics sobre la gràcia. Són molts els santuaris, convents o parròquies amb aquesta dedicatòria. A Mallorca el més famós és el de la Mare de Déu de Gràcia

Carrer del Molinar, els més antic de la vila, on s'hi degueren construir les primeres cases

del Puig de Randa, prop de Sant Honorat, fundat a l'any 1497 pel franciscà ex-claustrat Miquel Galmés.

45. Carrer de Joanot Colom

Carrer que s'havia obert l'any 1930 essent batle Joan Ferrando, però sense nom. El 1935 surt per primera vegada al padró, però amb el nom de lletra A.

L'Ajuntament democràtic a la sessió de 19 de juny de 1979, a proposta del regidor Pere Miralles, acordà donar-li el nom de Joanot Colom, l'últim i més significat dels revolucionaris agermanats, sentenciat, mort, degollat i esquartrat a Ciutat el 3 de juny de 1523. I tres segles més tard, restablert, nomenat fill il·lustre de Ciutat, on també i té un carrer.

46. Carrer des Molinar

És el carrer més antic de Montuïri. Sabem que ja al segle XIII (1248) hi havia una església dedicada a Santa Maria i una rectoria, situades respectivament a veïnat de can Nofre i a can Prats. Al voltant d'aquesta església s'hi degueren començar a construir les primeres cases de la vila. Quan l'any 1300 Jaume II fundà les viles noves, una de les quals era la de Montuïri, l'església caigué esquerra mà de la nova pobla i, per això, al temps del rector Guerau Triola o Sa-

Triola construïren el temple actual, dedicat a Sant Bartomeu. La rectoria, però, quedà encara al Molinar, fins a la fi del segle XIV o principis del XV, que en va ser construïda una altra al lloc de l'actual, en el centre de la vila, devora l'església parroquial de Sant Bartomeu.

Al cap d'aquest carrer, devora el carrer del Calvari, s'hi construí l'edifici de la Quartera, que donaria nom a la plaça. La tira de molins de vent que s'hi anaren construint donà nom a tot el barri i també a aquesta plaça i al carrer, de manera que ja al segle XVI trobam documentat el carrer dels molins o també carrer dels molins de vent, ja que no hem d'oblidar que aquest carrer en realitat era un camí que seguia el curs actual del camí de Sa Cova i duia a Porreres i a altres viles de la marina. Aquesta denominació arriba fins a la meitat del segle XIX (1857), però al padró de 1862 el veim citat com a carrer del Molinar, que ha continuat inalterat fins avui, sense que ningú s'hagi atrevit a canviar un nom tan antic i genuí.

Aquest carrer és l'únic carrer que conté un pas, passadís o androma, és a dir, un "carreró o passadís estret entre dues cases per a donar claror i passatge". Està entre can Mateu Sastre "Patró" i can Miquel Mascaró "d'Alcoraia Nou".

(Continuarà)

Joan Miralles i Monserrat

Les festes de Sant Bartomeu de 1902

Aquell any vengueren convidats el governador i dos diputats

Les cròniques dels diaris de Ciutat mostren com eren les festes a principis de segle

Hem cregut interessant oferir un extracte de les cròniques que publicaren els diaris "La Última Hora" de dia 25 d'agost de 1902 i "La Almudaina" dels dies 25 i 26 del mateix mes referides a les festes de Sant Bartomeu a Montuïri d'aquell any, ja que ens mostren com eren les dels primers anys d'aquest segle i la de 1902 en particular. Aleshores era batle Joan Baptista Aloi "Serena" des de feina poc més d'un any. Recordem, però, que ho fou tres vegades més.

El dissabte de Sant Bartomeu al capvespre varen arribar a Montuïri amb el tren, en un vagó saló, convidats per les autoritats municipals, el governador i els diputats a Corts Moragues i Garau. A l'estació els esperaven l'Ajuntament en ple presidit pel batle, el rector i el jutge; la banda de música de Manacor, els cossiers, distingides famílies de Ciutat i tot el poble. Tanta era la gent que allà no hi havia qui passàs.

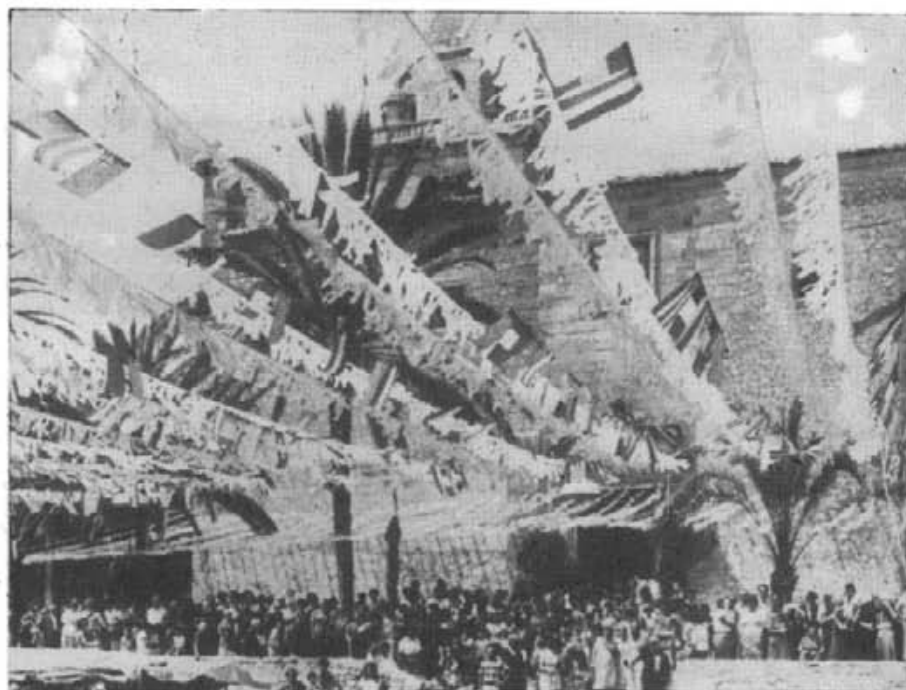
Poc abans d'arribar el tren encengueren un gran nombre de llums de reïna (pensem que aleshores encara no hi havia electricitat), els quals donaven a aquells voltants un aspecte fantàstic. Una vegada haver arribat el tren, dita banda de música va saludar els il·lustres visitants amb uns ben agradables pasdobles; i en davallar el governador va sonar una estrepitosa salva d'aplaudiments.

Comitiva i convidats es dirigiren cap a la casa de la vila on el batle saludà el governador en nom de la Corporació que presidia. Tot seguit i davant l'Ajuntament els Cossiers ballaren les tradicionals danses.

El vespre es cremaren vistosos focs artificials, se celebrà un animat ball, la banda de guitarres i bandúrries de Manacor va donar un concert.

Els il·lustres convidats s'allotjaren a la casa dels senyors Bibiloni i Font del Olors (Can Socies).

El matí del dia de Sant Bartomeu una alegre diana va despertar els habitants de Montuïri. Pels carrers i places circulaven gran nombre de forasters i gent de fora poble, enjoiades les pàgines amb les seves millores gales i vestits.

Els graons ha estat sempre un bon lloc per contemplar els actes de les festes

A les 9 del matí el governador va sortir acompanyat de la banda de música i el batle, de Can Socies. Es dirigiren a la Casa de la Vila i des d'allà, presidint l'Ajuntament i precedits pels Cossiers, es varen traslladar a l'església on el rector va celebrar el solemne ofici. Va predicar el canonge penitenciari Mateu Garau el qual, després de saludar el governador i diputats, va elogiar la figura de Sant Bartomeu.

A l'ofertori ballaren els cossiers. I acabat l'ofici retornaren a la Casa de la Vila on l'Ajuntament, en sessió extraordinària, va agrair la presència dels il·lustres convidats i féu que constàs en acta aquest esdeveniment. Ho agraf el governador amb frases d'elogi i va prometre fer per bé de Montuïri tot quant pogués des del lloc que ocupa.

Tot seguit presenciaren les corregudes d'homes i al·lots, i bísties i cavalls en Es Dau. Eren les dues de l'horabaixa quan a la casa del batle es va servir un exquisit dinar, al qual hi eren convidats tots els il·lustres visitants, el senyor España i distingides senyores i senyorettes i altres persones d'alta estirp que l'acompanyaven. Va presidir el rector, es va brindar amb xampany i a l'acabament tothom es

desfeia amb elogis.

A les 4 de l'horabaixa va sortir de l'església una processó la qual va recórrer alguns carrers. I una vegada haver acabat i ja ben entrat l'horabaixa, els convidats, des d'una tribuna aixecada expressament al costat de la Casa de la Vila presenciaren el ball de les pàgines.

A les 6, les senyores amb el cotxe particular de don Jaume Font i els altres precedits per la banda de música de Manacor, retornaren cap a l'estació per anar-se'n a Ciutat. Pels "andens" no s'hi podia donar una passa. Quan el tren va arrancar el batle donà un visca el governador i un altre als diputats, els quals foren clamorosament contestats pel públic. Tot seguit encara el governador donà un fort visca Montuïri, essent aplaudit pels qui quedaven.

La banda de música de Manacor i la de guitarres i bandúrries s'havien allotjat a la fonda de Gabriel Sampol, els serveis de la qual foren alabats, malgrat fossin un centenar els qui hi menjaven.

"Unes festes -deia "La Última Hora" de dia 25- que formaran època per a aquell poble, ja que realment resultaren llúides del tot".

O.Arbona

L'atletisme a Montuïri

Evocació d'un passat recent

Montuïri, anys enrera, va esdevenir un municipi esportivament destacat. Més encara dins el marc de l'atletisme popular, on tants de montuïrers i montuïreres han aconseguit proeses individuals importants.

Anys ha, quan els nostres pares tenien la nostra edat (anys 60 i 70) ja hi havia una generació local admirada arreu de Mallorca. Així, en Biel Mas "Sao", conegut més pels seus mèrits ciclistes, abans de dedicar-se a l'esport de la bicicleta, fou un atleta capaç de vèncer fins i tot al portentós Toni Karmany, de Sant Joan (també ciclista, posteriorment). Aquest darrer es mereixia el respecte a nivell nacional i internacional, ja que fou un dels mallorquins millor classificats en el campionat del món de cros.

I els Baltasar Tous, Joan Verger "Matxo" (sobretot en els jocs escolars), Biel "Quelet", entre tants d'altres, foren alguns dels que corregueren amb més afany de la nostra Comunitat Autònoma.

Però la gesta continuà, i en els anys 78, 79 i dècada dels 80, les victòries femenines d'Isabel Bauçà, M^a del Carme Robles (3^a d'Espanya sènior de camp a través), Antònia Tous (filla d'en Baltasar), ja eren prou paleses, sempre sota la responsabilitat tècnica i física d'en Miquel Roig Mestre, què complia una tasca atlètica aleshores magistral. Així com corredores de Sant Joan com Cati Bauçà o Antònia Fontirroig, que entrenaven a Montuïri. I en categoria masculina cal citar Gabriel Mayol "Llobet" (de ses Escoles).

Molts d'èxits insulars i territorials de l'època, sobretot en categoria femenina, tenien un adjectiu comú: montuïreres. A les citades caldrà afegir-hi, a posteriori, ja començats els 80, el nom de Cati Bauçà Blanch, també una gran campiona, com també el de la seva germana, na "Kika" Bauçà.

Eren els anys on la *semi-marató* de Montuïri disputada a l'Avinguda d'Es Dau, any rera any (dia 1er de Maig), feia gala d'una organització impecable (de la qual n'eren responsables Gabriel Gomila, APA, Miquel Roig, etc.), fent honor així als corredors de la vila. L'any 1980 (primera edició) començava ja amb triomfadors locals. Tomeu Verger i

Antònia Munar s'alçaren en el primer lloc en la categoria d'iniciació (aleshores mini-benjamí).

En els anys precedents foren més els invictes nostres: Guillem Munar, Antònia Tous, Isabel Bauçà, Cati Bauçà, Mª Carme Robles, Joan Barceló Prohens i el qui subscriu.

Insularment ressonava la supremacia dels sèniors Mateu Domínguez, Toni Lupiàñez "Lupi", José Mª Sánchez, Juan Pablo Martínez o Francisco Subires. Però els montuïrers que destacaren són bastants més: Gabriel Nicolau "de ca na Poeta" (1er benjamí a Campos 1981), Mª Fca. Gomila (guanyà a Palmanova...), Isidre Sánchez, Mateu Moll, Baltasar Tous, Esteve Barceló, etc. Aleshores la participació s'augmentava amb corredors com Joan Josep Mas "Collet", Pere Fernández (sobretot aquest darrer fou bastant actiu en el camp atlètic). I tants i tants de companys i companyes (la llista seria massa llarga) que guarden en el seu dormitori alguna medalla que reposa en la paret, o qualche trofeu ben "suat" per ells.

Cal comentar que el concepte "atletisme" s'usa del tot en propietat quan parlem dels llançadors de pes, com Miquel Verd (campió de Mallorca cadet) o de Rafel Alcover "des Castellet".

Actualment, a Montuïri, aquest esport sembla estar en perill d'extinció, ja que únicament resta la família Barceló en vi-

N'Esteve Barceló i na Cati Bauçà en el febrer de 1986, aleshores benjamí i infantil respectivament, assoliren triums en cros en campionats illencs

va pràctica. Joan Barceló Prohens és el més popular de tots, recentment guanyador de la medalla d'argent (subcampió d'Espanya) en els 800 metres llisos en pista a l'aire lliure en la categoria de 50 a 54 anys que es disputà a Lloret de Mar (Girona).

Joan Barceló Cerdà

EMBOTITS FIOR
Sobrassada i llonganissa pagesa

Carrer d'es Garrover, 38

Tlf. 64 61 33

Montuïri

La "I Setmana del futbol base" de la comarca des Pla se celebrà a Montuïri

Participants: 36, d'11 a 15 anys, de Porreres, Felanitx, Vilafranca, Petra, Algaida, Palma i Montuïri.

Quadre tècnic: Miquel Magaña, entrenador de futbol; Raül Cobo, professor d'educació física; Lluís Expósito, jugador del Montuïri de III divisió, i Biel Mates, coordinador local de futbol base.

Activitats: Teoria, tècnica i tàctica del futbol, pràctica d'altres esports, piscina, vídeos i xerrades.

Fet més destacat: La convivència.

Convidats: Prats, T. Verger, Soler, Del Campo, Esteban, Higuera, Mallo, J. Bauzá, Vidal i Marcos.

El porter del Mallorca, Prats, durant un classe pràctica

"La primera experiència de fer un *campus* de futbol a la comarca d'Es Pla ha superat totes les nostres previsions", comentava Biel Mates, coordinador del futbol base. I és que conviure durant vint-i-quatre hores, amb il·lusió, jugadors de futbol dels pobles a dalt esmentats, dins un agradable clima social, millorant els coneixements tècnics de l'esport que practiquen, suposa confortadores esperances. Això –i afegint-hi l'haver practicat d'una manera fecunda altres esports, com són natació, handbol, voleibol i bàsquet juntament amb destacades figures de l'esport a nivell regional– ens dóna idea de l'aprofitament d'una setmana orientada al millorament dels practicants del futbol base.

La jornada començava a les 8. Després del berenar, els exercicis físics en el gimnasi i en el pati de l'escola. A les 9, a peu, es dirigien al camp de futbol on es desenvolupava la primera sessió tècnica de baló. A les 11'30 s'aficaven a la piscina on es reconfortaven de tanta calor, i tot seguit tornaven al col·legi per dinar. Fins a les 4 disposaven de temps lliure per contemplar qualque vídeo esportiu o el *tour* de França, o jugar en el mateix pati de l'escola o simplement xerrar i conviure. La part teòrica i pràctica començava a les 4 sota la direcció d'algun dels convidats de prestigi a dalt esmentats. I a les 6 de l'horabaixa, en el camp de futbol, la sessió pràctica, la qual tornava acabar dins la piscina. Finalment es tornava a l'escola, se sopava, es veia algun vídeo o s'anava a la pista d'Es Dau. A l'acabament, el

En el camp d'Es Revolt, un nombrós grup de participants en plena activitat

dissabte matí, hi hagué festa amb assistència dels pares i el sorteig d'un baló firmat pels futbolistes convidats.

Una experiència beneficiosa, que

s'haurà de repetir anys vinents, tota vegada que aquesta "I setmana del futbol base" s'ho mereix.

G. Gomila

Cafè
**Ca'n
Pieres**

Aire acondicionat

Vos desitja bones festes de Sant Bartomeu

XXII Torneig de sa Llum

Del 7 al 20 d'agost amb la participació de 28 equips

Un any més amb la participació de 28 equips, es torna celebrar el Torneig de sa Llum. La presentació tindrà lloc el primer diumenge d'agost, dia 7, i es conclourà el dissabte, dia 20.

Equips participants

Benjamins: Montuïri, Algaida, La Victòria i Ramon Llull.

Infantils B: Montuïri, Algaida, Olímpic i Verge de Lluc.

Infantils A: Cide, Sant Francesc, Mallorca i La Victòria.

Cadets B: Montuïri, Algaida, Verge de Lluc i Olímpic.

Cadets A: La Salle, Sant Francesc, Cide i Mallorca.

Juvenils Lliga Autonòmica: Montuïri, Cide, La Victòria i Ramon Llull.

Juvenils Divisió d'Honor: Cide, La Salle, Sant Francesc i Mallorca.

Calendari

Diumenge, dia 7

21 Inauguració
21'30 Cide - La Salle Juvenils D H

Dilluns, dia 8

20 Montuïri - Algaida Benjamí
21'30 Cide - Mallorca Cadet A

Calendari de III divisió Temporada 1994-95

1ª Volta	2ª Volta
Setembre	Gener
4 Montuïri - Pl. de Calvià	15
11 Manacor - Montuïri	22
18 Montuïri - Sòller	29
25 B.C. Millor S.S. - Montuïri	(5-2)

Octubre	Febrer
2 Montuïri - Ferriolense	12
9 At. Ciutadella - Montuïri	19
12 Montuïri - Binissalem	26
16 Campos - Montuïri	(5-3)
23 Montuïri - Sp. Maonès	(12-3)
30 Sta. Eulàlia - Montuïri	(19-3)

Novembre	Abril
1 Montuïri - Poblense	(26-3)
6 At. Balears - Montuïri	2
13 Pollença - Montuïri	9
20 Montuïri - Felanitx	16
27 Cardassar - Montuïri	23

Desembre	Maig
4 Montuïri - Constància	(30-4)
11 Arenal - Montuïri	7
18 Montuïri - Alaior	14
(8-1) Mallorca B - Montuïri	21

Dimarts, dia 9

20 Olímpic - Verge de Lluc Infantil B
21'30 La Salle - St Francesc Cadet A

Dimecres, dia 10

20 La Victòria - Ramon Llull Benjamí
21'30 La Victòria - R. Llull Juvenil LI A

Dijous, dia 11

19 Montuïri - Algaida Infantil B
20'30 Cide - Sant Francesc Infantil A
22 Verge de Lluc - Olímpic Cadet B

Divendres, dia 12

19 Mallorca - La Victòria Infantil A
20'30 Montuïri - Algaida Cadet B
22 Mallorca - St Francesc Juvenil D H

Dissabte, dia 13

19 Tercer i quart lloc Benjamins
20'30 Tercer i quart lloc Infantils B
22 Montuïri - Cide Juvenils LI A

Diumenge, dia 14

19 Tercer i quart lloc Infantils A
20'30 Tercer i quart lloc Cadets A
22 Tercer i quart lloc Juvenils D H

Dilluns, dia 15: Jornada de descans

Dimarts, dia 16

20 Tercer i quart lloc Cadets B
21'30 Tercer i quart lloc Juvenils LI A

Dimecres, dia 17

20 Final Benjamins
21'30 Final Cadets A

Dijous, dia 18

20 Final Infantil B
21'30 Final Juvenil LI A

Divendres, dia 19

20 Final Infantil A
21'30 Final Cadets B

Dissabte, dia 20

21'30 Final Juvenil D H
23'15 Entrega de trofeus i clausura.

Ciclisme

Rafel Pinteño, 2^{on} de Cadets en el "Pla de Mallorca"

Dia 24 d'abril començava la cursa "Pla de Mallorca" de ciclisme, la qual constava de vuit carreres puntuables durant dos mesos, diumenge rera diumenge.

Rafel Pinteño, de Montuïri, aconseguí el 2^{on} lloc cadet. Un corredor que està inscrit a l'equip "Es Cruce-Can Botelles" de Vilafranca.

Atletisme en pista

Joan Barceló Prohens, subcampió d'Espanya

A la prova de 800 metres llisos del Campionat d'Espanya de Pista d'Atletisme per a veterans, celebrada el 26 de juny a Lloret de Mar, a la categoria de 50 a 54 anys, Joan Barceló Prohens fou el 2^{on} millor corredor d'Espanya i rebé la medalla d'argent. Sols fou superat per un veterà de la selecció d'Euskadi.

Seguridad y Limpiezas, S.A.

Gremio de Tejedores, 34 (Pasaje)

Tlfs. 29 50 92 - 29 50 66 - 20 63 11

Pol. Son Castelló

07009 Palma de Mallorca

Temps passat

25 anys enrera

Agost de 1969

Al vicari, a Àfrica

Sols un any va estar a Montuïri el vicari Jaume Ribas Molina, ja que diumenge dia 3 d'agost de 1969 es va acomiadar per anar-se'n a la missió de Burundi, en el cor d'Àfrica.

Botiga de comestibles

En el carrer de Palma núm. 77, el matrimoni Antoni Cerdà i Antònia Mesquida aquest mes d'agost de 1969 va obrir una botiga de queviures.

50 anys enrera

Agost de 1944

Noves sepultures

L'Ajuntament havia acordat el passat 3 de maig de 1944 l'ampliació de fosses i criptes en el cementiri perquè ja es notava una forta mancança. Durant tot l'agost l'acord fou exposat al públic a efectes de reclamació, però no se'n va presentar cap, motiu pel qual s'acordà "dur a terme la prolongació del segon quadre de sepultures cap a la fossa comú, tal i com s'havia acordat a la sessió expressada".

100 anys enrera

Agost de 1894

El marge de la Plaça Vella

L'Ajuntament va acordar alçar el marge de la Plaça Vella. Les obres duraren alguns mesos. A la fi de l'any es pagaren 282'13 pessetes.

Desè aniversari

Agost 1984

Inauguració del consultori

Dia 26 d'agost de 1984 es féu la inauguració del Centre de Salut, avui anomenat consultori.

Aleshores era batle de Montuïri Joan Miralles Julià i a l'acte hi assistiren molts de montuïrers i presidiren les autoritats autonòmiques, insulars i locals. Parlaren Adolfo Marques (Director d'Insalud), Joan Verger, Gabriel Cañellas i el batle.

Aquell mateix dia Rafel Socías va aprofitar per proposar que l'edifici de Ca Ses Monges en un futur pogués ésser utilitzat com a menjador i residència de persones majors.

Demografia

Juliol de 1994

Naixements

Dia 14.- Margalida Jaume Pujol, filla de Josep Lluís i de Maria Francisca.

Defuncions

Dia 5.- Jerònia Bauzà Martorell "Pons", fadrina de 51 anys.

Dia 24.- Maria Miralles Amengual "Reus", fadrina de 55 anys.

Cuinar en casa

Menjar Blanc

Ingredients

- 1/4 de litre de llet.
  - 1 cullerada sopera de "Maicena".
  - 1 cullerada sopera de sucre.
- Ralladures d'una llimona.
Canyella en branca.

Elaboració

Es posa la llet al foc amb sucre, la canyella i la ralladura d'una llimona.

Es fon la "Maicena" dins un poc de llet freda i després es mescla dins la llet quan bull.

Finalment es remena fin que espesi i se serveix fred.

M^a. Francisca Miralles Sastre
"Cas Manescal"

Pluviòmetre

Juliol de 1994

Durant aquest mes no s'ha registrat pluja a Montuïri

Noces d'or

17 agost 1944

Miquel Font Siurana (Petrer) amb Antònia Miralles Riera "Porrerenca".

Noces d'argent

9 agost 1969

Gabriel Mayol Gomila "Xiu" amb Encarnación Martínez Magaña.

Gloses

A Antoni Mayol

Antoni de Can Pieres
enguany se vol fer casar,
s'adiós haurà de dar
a totes ses estangeres
perquè amb ses seves quimeres
ja té amb qui es temps passar.

Amb una gran simpatia
te desig com a germà,
que si te veus a casar
que plegats pogueu estar
es temps de sa vostra vida;
i que disfruteu voldria
de sa mateixa alegria
que Sant Josep i Maria,
ells dos varen disfrutar.

Miquel Massanet "Parrí"

MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ

BIGUES - BLOCS - RAJOLES - AÏLLAMENTS
TRANSPORT PROPI - PINTURES - XEMENEIES
DISSABTES MATÍ OBERT

Crta. Montuïri - Porreres, Km. 1

Tlf. 64 66 95

MONTUÏRI

